No. 22. Donderdag 2 Juni 1921. 21ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. B. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 3819. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Indië in Filmbeeld.

De drieweeksche filmvertooningen in de Residentiebioscoop hier ter stede, van de Nederlandsche koloniën, zijn Vrijdagavond 27 Mei l.l. geëindigd. Te zeggen, dat ze tot het verleden behooren, zou de toevoeging vereischen, dat ze wederkeeren. Want dit gebeurt en het voorbeeld van de Haagsche afdeeling is er een dat trekt.

Over het welslagen der Indische avonden behoeft niet meer te worden gerept, de dagbladen hebben het verkondigd; het is een voldongen feit.

De laatste avond bracht een nieuw en fraai programma, de Bataklanden, Bali, Borneo. Na afloop richtte zich de heer Mullens tot het publiek, schetste de voorbereiding en de tot standkoming der Indische week en bracht hulde en dank aan allen, die hunne medewerking er toe verleend hadden, aan het Bestuur van „Oost en West" en dat van hare Haagsche afdeeling, waarvan mevr. ten Bosch als de „stille regiseuse" werd geëerd, voorts aan de dames, allen bij name genoemd, die voor de aankleeding der zaal gezorgd hadden, aan den heer de Munnik, Directeur van Persinggahan, voor zijne gewaardeerde assistentie, aan den heer Giel voor diens groote, onvermoeide toewijding (met een handdruk bezegeld) aan de heeren, die door hunne toepasselijke muziek de vertooningen zoozeer hadden opgeluisterd en aan het Koloniaal Instituut, dat bereidwillig zijn films had afgestaan en daardoor het geven van een „Indische Week" had mogelijk gemaakt.

Toen de toejuichingen op deze toespraak bedaarden, sprak de heer R. Zuyderhoff, voorzitter der afdeeling den Haag van „Oost en West" het slotwoord, gelijk hij bij den aanvang der Indische week de openingsrede had gehouden. Z.H.E.G. wees vooral op het beteekenisvolle feit, dat de verspreiding van kennis omtrent onze koloniën met deze vertooningen een nieuwe aera was ingetreden. Im-

mers, de trilbeelden in onze vaderlandsche bioscopen gaven tot heden menig vreemd land en volk te aanschouwen, alleen onze eigen koloniën niet. Daarin is thans verandering gekomen, hetgeen spreker zeer verheugt en met hem, daarvan houdt hij zich overtuigd, alle aanwezigen. Ten slotte een woord van hartelijken dank aan den heer Mullens voor diens loyale bereidverklaring en medewerking tot de organisatie dezer Indische week.

Na een luid opklinkend applaus ging het publiek, welvoldaan uiteen.

Verbetering.

In ons nummer van 26 Mei j.l. hebben wij de toespraak afgedrukt, door den heer Gonggrijp gehouden bij de opening der Indische film-week in den Haag. Door al te grooten ijver van den corrector werd den spreker in den mond gelegd: „Ach waren alle menschen wijs. En deden daarbij wel." Op 't Spinozahuisje echter staat: „Ach waren alle menschen wijs. En *wilden* daarbij wel", enz. Zoo moet het rijmpje ook luiden, en zoo heeft de heer G. het gezegd.

Eene geschiedenis der Banda-eilanden.

(Slot.)

Niettemin, het oordeel der perkeniers, tot zelfs in het begin der 19e eeuw, blijft onverdeeld weinig gunstig. Crawfurd noemt ze: „an indolant ignorant, idle, dissipated class of men!"[1]) Zooveel is zeker, dat onder hen geen eensgezindheid heerschte, wat ook duidelijk aan het licht kwam, toen tijdens het bezoek van den Gouverneur-Generaal Pahud (16—21 Dec. 1860) een 7-tal perkeniers het verzoek deden tot opheffing van het monopolie en de overige perkeniers met bekwamen spoed een tegenverzoek indienden.

Ondanks alle geopperde bezwaren van het meerendeel der perkeniers, werden zij bij Indisch Staatsblad 1864, No. 71a, ontheven: „van de verplichting om in hunne perken specerijen te teelen en het product te leveren aan het Gouvernement."

De requestranten van 1860, de 7 perkeniers, waren alleen gediend van de vrijstelling van het monopolie, totdat bij ordonnantie van 22 Januari 1873 (Ind. Staatsblad No. 24) de Gouverneur-Generaal verklaarde, dat hij den tijd gekomen acht, om over te gaan tot de intrekking van de bestaande bepalingen op de verplichte teelt en levering van specerijen op de gemelde eilanden.

In de jaren 1870—1892 maakten de perkeniers beduidende winsten door de toenemende productie, welke in de 80er jaren op 800.000 pond noten en 200.000 pond foelie bedroeg. Berekend resp. à ƒ 1.50 en ƒ 1.20 per pond, was de bruto-opbrengst ƒ 1.440.000, waarvan een zuivere winst overbleef van ruim 1 millioen gulden of per perk gemiddeld ƒ 29.000 per jaar. De prijs der noten steeg zelfs tot ƒ 114 per pikol, zoodat enorm veel geld werd verdiend, dat weer even gauw werd verteerd, grootendeels op Banda zelve, zoodat men daar in weelde baadde en men nu nog de ongeloofelijkste verhalen te hooren krijgt van de geldverkwisting in die gulden dagen van Banda's voorspoed.

In de goede tijden hebben de perkeniers veel geld opgenomen onder verband van de perken. Dit is voor velen de ondergang geweest, want toen de prijs der noten voortdurend achteruit liep (de prijs was in 1915 gedaald tot ƒ 15, op Batjan en Halmaheira zelfs tot ƒ 10 per pikol), kon de zware rente niet meer betaald worden en werden de meesten der vroegere perkeniers geëxecuteerd. Vooral de Crediet- en Handels Vereeniging „Banda" is thans eigenaresse geworden van vele perken. Daardoor is het perkbezit, voorheen zeer versnipperd, meer in één hand gekomen, wat een zuinige exploitatie bevordert, zoodat vóór het uitbreken van den Europeeschen oorlog de toestand alle reden tot tevredenheid gaf [2]).

Al te fiscaal greep het Gouvernement in door, toen de perken na de facultatieve opheffing van het monopolie belangrijke baten afwierpen, de specerijperkbelasting bij ordonnantie van 24 Mei 19[illegible] (Ind. Stbld. No. 98) in te voeren.

Het is bij de bespreking van Tropen-Romantiek zeker niet de plaats hierover uit te weiden, evenmin als over de noodzakelijke voorziening in de behoefte aan werkkrachten, de toepassing der arbeidswetgeving, de koelie-ordonnantie, in 't bizonder voor de Bandaeilanden-contractanten en wat dies meer zij. Altemaal ingrijpende, doch orde en regelmaat scheppende bestuursmaatregelen, welke wij even meenden te moeten aanstippen, indien zij niet al te zeer detonneeren bij de bespreking van een werk als Tropen-Romantiek, zij het ook dat schrijver zelve zeer veel lezenswaardige beschouwingen ten beste geeft over het beheer der perkeniers over hunne perken na de ineenstorting van het machtige handelslichaam van de O. I. C. in het einde der achttiende eeuw (zie de bladzijden 79—87). Aan kritiek, hier en daar fel striemend, ontbreekt het hem zeker niet, maar dan is het toch verblijdend ten slotte in „Banda en de Perkeniers", door Pino, de uitspraak te vernemen, dat „Ook thans nog Banda alles behalve een lastpost is op het Ned.-Ind. budget!" (bldz. 30). Wanneer men blijft doorgaan met een oordeelkundig zuinig beheer, zooals thans geschiedt, dan zullen na de reactie van de thans algemeen heerschende malaise op cultuurgebied in onze tropische gewesten, zeker weder goede tijden, zij het ook niet de gulden dagen van weleer, voor Banda aanbreken [3]).

Er is echter bij dit alles één voorbehoud, de Goenoeng Api, den „zwaaren vuurberg" (Valentijn). „Dit was een vulkaan met een historie, 'n historie van donder en bliksem," zegt Papageno in zijn „Indische bergbeklimmers", zie boven.

Op de Bandaeilanden, de parel der Molukken,
Death grinn'd horrible a ghastly smile!

Men zal met dezen berg toch altijd rekening moeten houden. Het is een feit, dat de moderne wetenschap met haar hypothese van een centraalvuur, die door velen voor waarheid wordt aangenomen, nooit in staat geweest is de geringste uitbarsting te voorzien en evenmin om den loop der gebeurtenissen te voorspellen, wanneer een uitbarsting eenmaal was aangevangen.

Wat een onheilspellende reeks van geweldige uitbarstingen van dezen vulkaan, dood, ontzetting en verwoesting om zich heen verspreidend, vernielend wat met zooveel zorg door menschenhanden onder moeilijke omstandigheden was opgebouwd. De gepaard gaande aard- en zeebevingen droegen steeds bij tot de vernieling van groote gedeelten der eilanden, tot de schrik en ontsteltenis der arme eilandbewoners.

Men raadplege in Dr. Verbeek's „Geologische beschrijving van de Banda-eilanden", zie noot boven, de lange lijst der uitbarstingen van den Goenoeng Api en van de op Banda waargenomen aard- en zeebevingen, bldz. 18—27

Die lijst spreekt boekdeelen. Plaatsruimte belet ons daaruit enkele merkwaardige bizonderheden te vermelden, welke voor het Tropen-Romantiek der Banda-eilanden zoo kenschetsend zouden zijn, in verband met de lijdensgeschiedenis dier eilanden.

[1]) Crawfurd. History of the Indian Archipelago, Deel III, bldz. 406.

[2]) Het bovenstaande is grootendeels ontleend aan de aanteekeningen van verslaggever in zijn „Residentie Amboina" in het Tijdschrift B. B. van 1915, bldz. 270 en v.v.

[3]) Verslaggever, als Resident van Ambon, heeft het genoegen gehad in 1911 tot de opheffing van de telkens gewijzigde specerijperkbelasting, welke desniettemin onbillijk werkte, krachtig mede te werken. Zij werd bij Ind. Stbld. 1911 No. 260 voor 5 jaren, 1909 t/m. 1913, geschorst en bij Ind. Stbld. 1914 No. 111 door de algemeene verpondingsordonnantie (1912 No. 31) vervangen.

de eeuwen door [1]). Zie ook Tropen-Romantiek bldz. 70 en v.v. en Papageno in zijn Indische bergbeklimmers.

En nu moeten wij dan eindelijk afscheid nemen van Tropen-Romantiek, een boek, dat velen bij aandachtige lezing te denken zal geven. In den zin, dat het geen gewoon boek is, hetwelk men zonder meer geheel kan waardeeren.

Wij zeiden reeds in het begin onzer bespreking, dat schrijver op verbijsterende wijze de stof bewerkt, welke hij beheerscht. Schrijver heeft zich daarbij in psycho-analytische richting gedacht eene allengs opkomende methode om ethnologische problemen te behandelen. Wij hebben bij de bespreking, hoofdzakelijk door de geringe plaatsruimte in het Kol. Weekblad, zijn boek van de windselen dier psycho analytiek ontdaan. Schrijver had o.i. in de eerste plaats van die methode een exposé moeten geven. Hij doet het wèl in zijn *„Zur Psychoanalyse des Rauchopfers"* [2]), waarin hij met verrassende voorbeelden de nieuwe methode toelicht en zegt: „Die Kenntnis der psycho analytischen Resultate sowie die Kenntnis der psychoanalytischen Methode werden bald für den modernen Ethnologen Grundsteine einer Wissenschaft bilden". (bldz. 132).

Maar in Tropen-Romantiek laat hij het den lezer over, om die psycho-analyse als iets van zelf sprekend aan te nemen. Het komt toch hierop neer, dat alles wat onze voorvaderen verricht hebben ten goede, maar vooral ten kwade, voortspruit uit een dwang, die in hun onderbewustzijn aanwezig was en die hen deed handelen, als zij gedaan hadden; immers, zoolang nog een mensch leeft, leeft ook de oermensch nog, en schrijver zegt: „So lange noch ein Mensch am Leben ist, lebt noch die ganze Menschheit mit all ihren Sitten, Bräuchen, seltsamen Zeremonien, bizarren Ritualen", bldz. 132 van „Zur Psychoanalyse des Rauchsopfers".

Als bazuingeschal klinken de eerste regelen van zijn boek: „De jacht naar het aroom is een der meest wild-romantische tafereelen onzer koloniale geschiedenis, of eigenlijk, van de geheele koloniale cultuur-historie der landen van het geciviliseerde Europa. Romantisch door z'n smachten naar reukwerk, door z'n donkerte, z'n heldendaden, z'n bloed, z'n beklemmende ontzetting. De koloniale geschiedenis van deze voortreffelijke Christus-zwangere landen is te ver-symboliseeren in een geraffineerde, verpersende deern met lipjes en wangetjes als versche foelie, oogen als zwart-glimmende bast van de muskaat-noot, met tâches-de-beauté als kruidnagelen, met een lichaam vol specerij-geurige uitwasemingen. De heele koloniale geschiedenis is doortrokken van aroom-dampen;......" (bldz. 1).

Ten slotte nog een enkele aanhaling:

„Wij, die trots zijn op ons verleden, moeten den moed hebben de schitterende ontdekkingstochten van uit dit moderne standpunt te bezien. Dit is de psychologie van de Geschiedenis, die niets van de waarde der schitterende prestaties afneemt. Eerder haar ten goede komt. Van uit psycho-analytisch oogpunt bezien, valt met één slag al de verantwoordelijkheid voor hetgeen wij in Indië misdaan hebben weg." (bldz. 10).

......„Het gold hier iets algemeen menschelijk en het verwijt aan Holland is niets anders dan een verwijt aan de geheele menschheid. Dank zij de psycho-analyse kan Nederland zich smetteloos schoon wasschen van de modder, die ons op het lichaam geworpen is. Hulde aan Freud", zie noot boven (bldz. 11). Maar waar gaan wij heen met dit citeeren uit Tropen-Romantiek? Wij doen dit om den lezer eenig begrip bij te brengen van wat de psycho-analyse beteekenen kan, ter aansporing vooral om Tropen-Romantiek te lezen en niet dadelijk te beginnen met sceptisch tegenover de nieuwe richting te staan.

Tropen-Romantiek is een stuk spiegelende wijsbegeerte op historisch ethnologischen grondslag; er is toch meer tusschen hemel en aarde dan wij met onze schoolsche wijsheid kunnen omvatten.

> There are more things in Heaven and earth. Horatio.
> Than are dreamt of in your philosophy.
>
> Shakespeare. — Hamlet.

Wij kunnen niet verhelen, dat Tropen-Romantiek voor ons een sympathiek boek is, vooral door de eenig mooie en verrassende belichting daarin van de Banda-eilanden, met hun wel en wee van af de vroegste tijden.

Met welk een gloed, met welk een zeggingskracht en vooral met welk een liefde tot het onderwerp is Tropen-Romantiek geschreven!

Als eerste proeve van een moderne ethnologische geschiedenisbeschrijving van Banda is hij ontegenzeggelijk in veel opzichten geslaagd, al moet hem hier het verwijt gedaan worden, dat het boek schittert door afwezigheid van de vermelding der bronnen, waaruit hij geput heeft, terwijl aan zijn betrouwbaarheid — men voelt het — toch niet mag getwijfeld worden. Dit is als een werkelijke leemte in zijn overigens verdienstelijk werk aan te merken.

Maar om het even! Schrijver is niet de eerste de beste. Van hem mogen wij nog veel verwachten, wanneer hij eenmaal terug is in Indië en daar zijn ethnologische studies zal kunnen voortzetten.

Indië kan alleen gediend zijn van mannen als hij, die het mooie land zulk een warm hart toedragen.

A. R. v. O.

[1]) De waargenomen verschijnselen, door Valentijn, Barchewitz en latere verslaggevers opgeteekend, komen grootendeels overeen met die tijdens de vreeselijke uitbarsting van de Mont-Pelée, de vulkaan van Martinique (een der Fransche Antillen), welke 8 Mei 1902 de stad Saint-Pierre geheel verwoestte en zouden door Arthur Taquin eenvoudig aan ontladingen van electrische intensiteit worden toegeschreven. In zijn bekende „Theorie der Vulkanen", zie Wetenschappelijke Bladen van April 1903, 4de Aflevering, bldz. 1—41, ontwikkelt de Fransche geleerde de hypothese, dat vulkanische uitbarstingen niets anders zijn dan electrische verschijnselen — evenals het noorderlicht en het onweder — front makende tegen de Lapparent, die de volgens hem verouderde officieele hypothese huldigt van een centraal vuur, een pyrosphère. „Ik houd vol," zegt Arthur Taquin, bldz. 40, „dat de officieele wetenschap de verantwoordelijkheid draagt voor den dood der bewoners van Saint-Pierre." En dan predikt hij, dat men in de vulkanische streken noodzakelijk waarnemingsstations moet vestigen. Zooals bekend, zal men in ons Indië ook daartoe overgaan, of is men reeds daartoe overgegaan.

[2]) Separatabdruck aus Imago. Zeitschrift für Anwendung der Psychoanalyse auf die Geisteswissenschaften. Herausgegeben von Prof. Dr. Sigm. Freud, redigiert von Dr. Otto Rank u. Dr. Hanns Sachs. Internationaler psychoanalytischer Verlag Ges. m. b. H.

Verslag

van de werkzaamheden van het „Max Havelaar Fonds" over het Vereenigingsjaar 1920.

Gedurende het vereenigingsjaar 1920 werd door onze vereeniging geldelijke steun verleend aan vier hier te lande studeerende Indiërs.

Twee dezer keerden in den loop van het jaar naar hun vaderland terug, waarvan een zijne studie met het beoogde doel had beëindigd.

Voor de terugbetaling der door ons fonds verleende rentelooze studievoorschotten werd met hen eene overeenkomst gesloten op de voor hen minst drukkende voorwaarden en wel door het op hun leven doen sluiten van eene gemengde verzekering ten bedrage van het door onze vereeniging aan hen verstrekte studievoorschot, waarbij onze vereeniging als begunstigde werd aangewezen.

Daardoor zal na verloop van een vooraf bepaald aantal jaren en onmiddellijk bij onverhoopt vroeger overlijden het verzekerde bedrag aan onze vereeniging worden uitgekeerd, indien hunnerzijds slechts voor regelmatige betaling der premie wordt zorg gedragen.

Aan de betrokkenen werd echter medegedeeld en ook in de overeenkomst omschreven, dat vroegere aflossing van het genoten bedrag gaarne door ons

gezien zou worden, doch het bedrag en tijdstippen voor deze aflossingen geheel aan hen werd overgelaten in verband met hunne financieele draagkracht.

Op deze wijze toch wordt hun de aflossing gemakkelijk gemaakt, het fonds voor schade gedekt en de spaarzin aangemoedigd, daar bij vroegere aflossingen aan ons fonds het bedrag daarvan bij verschijnen van het verzekerde kapitaal aan hen zelf of hunne erfgenamen ten goede komt.

Met de beide andere pupillen werd eene regeling getroffen, waardoor zij zekerheid erlangen op den laatsten van elke maand over het voor hun levensonderhoud benoodigde bedrag te kunnen beschikken, onafhankelijk van het min of meer geregeld binnenkomen der remises van de familieleden uit Indië.

Ons fonds leed een ernstig verlies, doordat een onzer oud-pupillen, die steeds regelmatig en trouw zijne verplichting tot aflossing van het door hem genoten renteloos studievoorschot is nagekomen, ons door den dood ontviel.

Wij betreuren dit sterfgeval niet zoozeer om het geldelijk verlies, als wel omdat met den overledene een jonge man is heengegaan, die zoowel door het volbrengen van zijne studie als door het getrouw nakomen zijner verplichtingen, blijken had gegeven van goeden aanleg gepaard aan vastheid van karakter.

De financieele positie onzer vereeniging verbeterde eenigermate tengevolge van eene door het bestuur gevoerde propaganda.

Behalve eenige giften tot een totaal bedrag van *f* 335.—, vermeerderde daardoor ons contribueerend ledental met tien en stegen, mede door verhooging van reeds toegezegde contributies, onze inkomsten uit jaarlijksche bijdragen van *f* 197.50 in 1919 tot *f* 647.50 in 1920.

De balans per ult. December 1920, alsmede de Verlies- en Winstrekening over het vereenigingsjaar 1920, zijn bij dit verslag gevoegd.

Hoewel dus onze jaarlijksche inkomsten een aanmerkelijke verbetering ondergingen, zijn deze toch niet van dien aard, dat wij de tot nu toe ontvangen subsidie van de Regeering, die ons, het zij met erkentelijkheid verklaard, in staat stelde onze taak te blijven vervullen, zouden kunnen missen.

Van de instelling van het Centraal Comité voor de opleiding van Indische jongelieden in Nederland en de Voorlichtingscommissie in Indië mochten wij reeds dit jaar de goede vruchten plukken.

Zoo kwam bijv. door tusschenkomst der Voorlichtingscommissie in Indië een der hiervoren genoemde overeenkomsten met een onzer pupillen tot stand.

Ten slotte zij het ons vergund een ernstig beroep te doen op allen, die de toekomst van Nederlandsch-Indië ter harte gaat, om mede te werken tot versterking van ons ledental en van onze geldmiddelen.

's-Gravenhage, April 1921.

Het Bestuur der Ver. „Max Havelaar Fonds”,

A. M. JOEKES, *Voorzitter.*
J. H. DIJKMAN, *Secr.-Penningmeester.*

Balans per 31 December 1920.

Debet.

Kassier	*f* 2870.26
Contributie-kwitanties	„ 117.50
Studievoorschotten	„ 9269.90
	f 12257.66

Credit.

Kapitaal	*f* 5704.24
Reserve	„ 6553.42
	f 12257.66

Verlies- en Winstrekening over 1920.

Debet.

Onkosten	*f* 77[illegible]
Saldo overgehoekt op reserve	„ 1926.[illegible]
	f 2004.[illegible]

Credit.

Intrest	*f* 22.[illegible]
Jaarlijksche bijdragen en subsidie	„ 1647.[illegible]
Giften	„ 335.—
	f 2004.[illegible]

Gezien en accoord bevonden:
's-Gravenhage, 29 April 1921.

Namens het Bestuur:
A. M. JOEKES, *Voorzitter.*
J. H. DIJKMAN, *Secretaris.*

's-Gravenhage, 10 Maart 1921.
J. H. DIJKMAN, *Penningmeester.*

Nagezien en accoord bevonden:
's-Gravenhage, Mei 1921.

De Financieele Commissie der Vereeniging „Max Havelaar Fonds”,
BAKHUIZEN VAN DEN BRINK.
P. J. VAN HOUTEN.
H. LOUDON.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Volksgezondheid.

Aan een hoofdartikel van den heer *J. G. Boon* in het *Soer. Hbl.* van 26 Maart ontleenen wij o.m.: De ontdekking, dat de malaria niet te wijten is aan miasmen of aan de op een of andere wijze vergiftigde atmospheer, maar van persoon op persoon door de muskiet van de *anopheles*-variëteit wordt overgebracht, werd in 1898 gedaan door Ronald Ross, Officier van Gez. in het Britsche leger. De Italiaansche doktoren Biynami, Bartianelli en Grassi zetten die onderzoekingen voort en kwamen als Ross tot de conclusie, dat de mensch niet geïnfecteerd kan worden met malaria door lucht of water, overgebracht uit malaria-streken.

Het waren de Amerikanen, die de wetenschap, dat de muskiet de rol van overbrengster der malaria vervult, het eerst toepasten bij de bestrijding dier ziekte en eveneens bij die van de gele koorts, waar van de verspreiding op dezelfde wijze geschiedt als dat het geval is bij de malaria, en wel in en om Havanna. In hoofdtrekken bestond de methode in het isoleeren der patiënten achter gaas en de uitrooking der geïnfecteerde huizen. Binnen drie maanden was men de gele koorts meester, zonder dat het deze ooit gelukte weer een epidemisch karakter aan te nemen.

Dokter Ross pakte ongeveer tegelijkertijd de bestrijding der malaria aan, handelende op last van de Suez-Kanaal-Mij., te Ismaïla, een stadje van 10000 inwoners, gelegen aan het Tismahmeer, waardoor het Suez-kanaal loopt. Oorspronkelijk een gezonde stad, was het door de vorming van moerassen, slechte drainage en een gebrekkig riool-stelsel geworden, *wat Soerabaya* door dezelfde oorzaken *reeds eeuwen is,* een broeiplaats voor muskieten en daardoor een echt malarianest. Door toepassing der nieuwe methoden werd de ziekte volmaakt uitgeroeid en is de stad sindsdien steeds malaria-vrij gebleven. De oorspronkelijke uitgaven daartoe bedroegen in 1901 *f* 25.000 en in de daarop volgende jaren de helft. Met hetzelfde resultaat werd daarna te Port-Said gehandeld.

Voortbouwende op de methode, die zegt: Verdelg de Stegomyia-muskiet en ge hebt de gele koorts bedwongen, maak de Anopheles-muskiet het leven ondragelijk en ge hebt de malaria onder den duim, wijdden de Amerikanen in 1904 in de Panama-kanaal-zône al hun aandacht aan de bestrijding dier

muskietsoorten. Deze bestrijding was dringend noodig, omdat zoowel de gele koorts als de malaria dreigden de voltooiing van het kanaal te beletten. Het succes was volmaakt.

Is het te veel gevraagd, vervolgt schr., waar wij het Ned.-Indische gouvernement den eisch stellen nu eindelijk eens meer zijn aandacht te wijden aan de bestrijding van een ziekte, die meer dan welke ook, het gestel der Inlandsche bevolking ondermijnt, haar physiek geleidelijk achteruitbrengt, haar energie en ausdauer beneden normaal peil houdt. ....waar die bestrijding slechts een kwestie is van *intelligent administration*? En verdient het misschien geen aanbeveling om 70 pCt. van de gelden, toegestaan voor de eenigszins illusoire bestrijding van het geringe kwaad: *de pest*, te besteden aan die van het bestaande zeer ernstige kwaad: *de malaria*, voorloopig althans in de hoofdplaatsen en in die kustplaatsen, waar zij een moordend karakter heeft gekregen? Wij geven toe, beter ware het om, afgescheiden van de gelden voor den pestbestrijdingsdienst, gelden af te staan voor de malariabestrijding, maar mochten die niet beschikbaar zijn, dan half om half.

De vrouw in de Inlandsche samenleving.

In het *Bat. Nwbl.* van 19 Maart schrijft *Jan Roechem* over de positie van de vrouw ten aanzien van de Inlandsche beweging, waarin zij schuchter naar voren begint te komen. Schr. wijst er op, dat de openbare meening in de Inlandsche maatschappij ten opzichte van de vrouw nog op een zeer laag peil staat, terwijl het toch juist en alleen door het opvoeren van de openbare meening is, dat de positie van de vrouw in Indië kan worden verbeterd. De oorzaken van de betreurenswaardige positie der Inlandsche vrouw opsommende, noemt schr. in de eerste plaats de losheid van den huwelijksband en de gemakkelijkheid van het scheiden.

Statistieken hebben uitgewezen, dat het veelvoudig huwelijk betrekkelijk zeer gering is. Schr. meent echter, dat er een zeer groot aantal gescheiden vrouwen in de Inlandsche maatschappij rondloopen, die door haar echtgenooten zijn achtergelaten, dikwijls in tijd van zwangerschap, en die later met de kinderen, voor wier onderhoud zij zelve hebben te zorgen, zijn achtergebleven.

Het eerste werk van iedere vereeniging, welke zich de opheffing van de vrouw ten doel stelt, zou moeten zijn de propaganda van de plichten van het vaderschap. Ook in dezen behoort een wet, die de verplichtingen zou willen vastleggen, te worden gedragen door de opvattingen van het volk in zijn geheel. Eerst wanneer een beduidende meerderheid die plichten als een natuurwet aanvaardt en huldigt, eerst dan kan een wet onwilligen dwingen tot het eveneens aanvaarden.

De idee van het geven van een loon, dat voldoende geacht moet worden voor het onderhoud van een gezin, gepropageerd door een minderheid der arbeidscommissie, getuigt niet van inzicht en is geenszins er op berekend in de positie van de vrouw eenige verandering te brengen. De vastlegging van een minimumloon zou tegelijkertijd eischen het vastleggen van de verplichtingen van het huwelijksleven naar Westersch begrip. En deze verplichtingen worden door de overgroote meerderheid der Inlandsche maatschappij nog niet gehuldigd.

Aanvaardt de werknemer het beginsel van verantwoordelijkheid van het vaderschap en heeft hij leeren inzien, dat hoog loon nauw samenhangt met hooger prestatie, dan, maar niet eer, is de tijd aangebroken èn voor een wettelijke regeling daarvan en voor het invoeren van gezinsloon. Dat gevoel van verantwoordelijkheid zal dan de stimulans vormen voor hooger prestatie.

Over de vrouw en de Inlandsche beweging zegt schr.: Ik zou zoo graag een beroep doen op de leiders, maar het zou toch tevergeefs zijn. We hebben het er meer over gehad. Er is zulk heerlijk mooi, nobel werk te doen in de Inlandsche maatschappij, maar het is werk, waarbij zooweinig uiterlijke eer valt te halen. Het is het werk voor idealisten, die zich zelf vergeten voor het schoone doel. Het is een mooi werk voor de S. I. in haar huidige samenstelling en leiding. En zoolang de vrouw van het volk in het algemeen de slavin blijft, het wezen, dat door de mannen wordt uitgebuit, dat goed genoeg is tot het voldoen van sexueele behoeften en daarvan alle consequenties moet dragen, zoolang is werkelijke opheffing der Inlandsche maatschappij een utopie. Maar ook daarom mag het verschijnen van de vrouw in haar gelederen met voldoening geconstateerd worden. De stemmen van buiten af kunnen op den duur niet nalaten invloed op haar uit te oefenen en haar de oogen te openen voor het groote onrecht, dat tienduizenden harer zusters geschiedt. Wat de mannen koud laat, zal haar belang inboezemen.

Schuchter heeft zij hare intrede gedaan in de Inlandsche beweging, — moge zij uitgroeien tot een kracht, welke de vrouw in de Inlandsche maatschappij de plaats zal geven, welke haar blanke zusteren innemen in de Westersche samenleving.

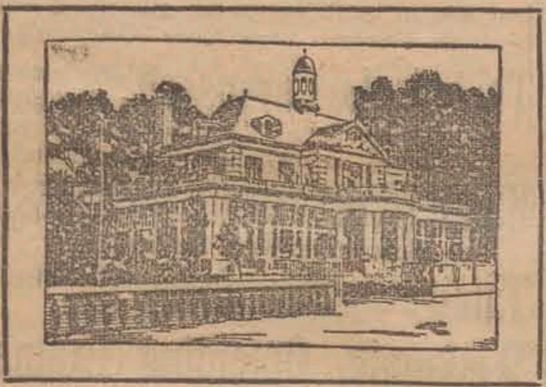
De Toli Toli-zaak.

De Indische Regeering heeft — aldus *de Loc.* van 31 Maart, 2e bl. — daar het gratie-advies van het Hooggerechtshof in de Toli Toli-zaak eenmaal publiek eigendom werd, terecht ook de gronden bekend gemaakt, waarop de van het advies afwijkende beschikking is genomen. Het stuk — zie Loc. dd. 30 Maart 2e bl. — gesteld in den vormelijken trant van een met redenen omkleede uitspraak, is feitelijk geworden tot een polemische bestrijding van 's Hofs advies. Hier en daar bijna een afstraffing, maar dan in den beheerschten toon van een regeeringsstuk.

Het zal in B. B.-kringen zeker voldoening geven, dat de Regeering zich stelt tegenover de zienswijze van het Hof, als zou het plaatselijk bestuur in Midden-Celebes zich een goed deel van de schuld van het gebeurde moeten aantrekken. Wij hebben, 's Hofs advies besprekend toen de gegevens hieromtrent nog onvolledig waren, er aanstonds op gewezen, dat het achteraf zeker gemakkelijker was juiste gedragslijnen aan te geven dan voordien, en de vraag gesteld of het inderdaad, met de middelen waarover het bestuur plaatselijk beschikte, wel mogelijk was alles vooraf te weten, zooals het Hof te verlangen bleek. De Regeering, thans beschikkend over meer gegevens, ontkent ten stelligste dat het bestuur destijds aanleiding had moeten vinden tot het nemen van bijzondere maatregelen, die het gebeurde te Toli Toli zouden hebben voorkomen, ja, wijst er ook op, dat de resident van Menado toentertijd nog de bevoegdheid miste om, zooals het Hof verlangde dat gebeurd zou zijn, aan een Abdoel Moeis den gang naar de S. I.-vergadering in Kampong Baroe te verbieden. Het Hof heeft dit deel der zaak blijkbaar te zeer bezien in het licht van het Liefrinck-rapport.

Minder overtuigend klinkt ons de Regeeringskritiek op dat deel van het advies, waarin werd betoogd dat in de Toli Toli-zaak geen behoorlijk gerechtelijk onderzoek heeft plaats gevonden, en wij zijn van oordeel dat de gevolgde gang van zaken niet valt goed te praten met de redeneering, „dat de onderhavige strafzaak uiteraard slechts beoordeeld kan worden in het kader van de geldende inheemsche rechtspraak.”

Het Hof heeft betoogd, dat het niet is overeen te brengen met de eischen van een onpartijdig onderzoek, dat dezelfde ambtenaar, die eerst het voorloopig onderzoek heeft geleid, later ook de leiding heeft van de behandeling ter terechtzitting en bij de beslissing, en dat in het korte tijdsbestek, waarin de behandeling van de zaak heeft plaats gehad, deze onmogelijk behoorlijk kan zijn berecht. Dit waren de hoofdbezwaren van het Hof tegen de wijze van rechtspraak. Andere betroffen de ambtelijke kwaliteit van den rechter, die van bestuursambtenaar, welke volgens het Hof in de gegeven omstandigheden geen objectiviteit waarborgde, een oordeel, overeenstemmende met het algemeene oordeel van het Hof over de verhouding van het B. B. tot de Toli Toli-zaak en dat hier nu verder buiten be-

spreking kan blijven.

De bevolking van Toli Toli, redeneert de Regeering, is gelaten „in het genot van eigen rechtspleging”, en daarom mogen de toegepaste rechtsregels niet worden vergeleken met die der rechtspraak van het gouvernement.

Accoord. Maar dit heeft het Hof ook niet gedaan. Het heeft die rechtspleging getoetst aan elementaire beginselen van recht, toen het de vraag te beantwoorden kreeg of er al dan niet aanleiding was om tot gratie te adviseeren. Het heeft nagegaan in hoeverre er aanleiding was om door toepassing van het gratierecht die rechtspraak eenigermate te corrigeeren. Hij, die het gratierecht hanteert, maakt immers gebruik van een bevoegdheid, welke staat buiten het kader van de geldende inheemsche rechtspleging, een bevoegdheid, zoo bijzonder geschikt juist om de al te harde consequenties eener primitieve rechtspraak te verzachten. Het hoogste rechtscollege, optredend als adviseur van hem, die het gratierecht toepast, heeft uit dat oogpunt de ter advies aangeboden zaak bezien.

En dan gelooven wij, dat het Hof terecht heeft rekening gehouden met het feit, dat deze zaak met de snelheid en oppervlakkigheid van de meest summiere politierechtspleging is behandeld. In drie dagen tijds is een zaak met vier-en-twintig getuigen vijf-en-zeventig beklaagden gevonnisd — hier is inderdaad een record op het stuk van „snel recht” bereikt. De opmerking in het Regeeringsstuk, dat de beklaagden ter terechtzitting „wel degelijk in de gelegenheid zijn gesteld zich nader over de door hen in het voorloopig onderzoek afgelegde verklaringen te verantwoorden”, is dan ook zeldzaam naïef. Men bedenke even — er zijn voorbeelden van den jongsten tijd — hoe er dagen en dagen noodig kunnen zijn om de zaak van één enkelen beklaagde tot klaarheid te brengen. Het Regeeringsoordeel is op dit punt volstrekt onhoudbaar. Wij brengen nog even een paar feitelijke mededeelingen in het advies van het Hof in herinnering: Op 28 October 1919 werden door den wnd. radja de leden aangewezen die in de zaak zitting zouden nemen en reeds op 1 November d.a.v. werd het vonnis gewezen. Tusschen beide data lag nog een Vrijdag. Van de leden heeft er één wegens ziekte niet aan de beraadslaging over de straffen kunnen deelnemen...... Het komt ons voor, dat een dergelijke berechting óók in „het kader van de geldende inheemsche rechtspraak” niet juist kon zijn. Niet voor niets toch is die inheemsche rechtspraak gesteld geworden onder Westersche leiding. Dit geschiedde immers, opdat elementaire beginselen van recht geëerbiedigd zouden worden ook in deze primitieve maatschappij.

De vonnissen zijn in Toli Toli sinds lang voltrokken. Maar de eisch van een nauwgezette rechtspleging, ook in de uithoeken van het rijk, blijft van actueele waarde. Dat het Hooggerechtshof dien eisch in zijn advies krachtig naar voren bracht, moest door de Regeering op hoogen prijs worden gesteld.

Het kastekort van f 125.000.- te Gr[illegible]

De *N. Soer. Crt.* verr[illegible] [illegible]trent o.m., dat de heer v. d. B., controleur van Grissee, bij voorkeur in de Soerabayasche Biljartclub speelde, waar door hem groote bedragen werden verloren. Men weet, dat in bedoelde biljartclub zwaar wordt gedobbeld.

Doch ook elders liet de heer v. d. B. menige veer. Zoo moet hij bij een feestelijke gelegenheid ten huize van den patih te Grissee op één avond *f* 7000 verloren hebben.

Nu is het beschamende einde gekomen en wordt een loopbaan vernietigd, die zoo mooi had kunnen worden. Een les voor anderen, die aan het spel verslaafd zijn.

Een oordeel over Java.

De heer de Souza Gentil, ex-gouverneur van Portugeesch Timor, vertrok kort geleden per s.s. *Melchior Treub* van Soerabaya naar Singapore, van waar hij met een Portugeesch schip naar Lissabon reisde. De heer de Souza Gentil, die afscheid van het *Soer. Hbl.* kwam nemen, was vol lof over [...] geen hij op Java gezien had. Hij noemde Java [...] model kolonie, welke voorbeeldig bestuurd w[...] en waar de Hollanders schitterend werk hebben [...]richt. Waar de heer Gentil de resultaten heeft [...]zien van het werk der bestuursambtenaren, [...] de ex-gouverneur voorgesteld in Portugeesch Ti[...] dit systeem ook in te voeren.

De Indische Baedekers.

Het bureau van de vereeniging voor toeris[...] verkeer, dat reeds meermalen goede en nuttige [...]sen voor den reiziger in de tropen bezorgde, gaf [...] thans weder een boekje in het licht „Guide of [Su]matra”, dat geheel doorschoten met foto's, [...] stellig een prettig aandoende wegwijzer mag wor[den] genoemd. Behalve de over het algemeen [...] geslaagde foto's, waarin de pracht der Padang[sche] bovenlanden zeer tot haar recht komt, vinden [...] enkele kaarten en in den tekst korte en onder[...]dend geschreven opmerkingen, zoowel over de [...]verse steden, als over de uit een oogpunt van na[...] schoon gezochte deelen van het eiland Sumatra. [...] is een geslaagde uitgave en ze draagt weder bij [...] de verspreiding van kennis van Indië in het bu[iten]land. (*Sum. Post*)

UIT DE INDISCHE PERS.

Oneenigheid in de Sarikat Islam.

II (Slot).

In hoofdzaak komt die kritiek hierop neer, dat [...] schrijver den kameraad Brotosoehardjo diens [...]trigue tegen den kameraad Tjokroaminoto ve[...] terwijl deze laatste zich hoegenaamd niet gel[...] laat liggen aan hetgeen de schrijver in woord en [...]schrift voorbrengt.

Kameraad Tjokroaminoto, zegt hij, begrijpt n[iet] of wil niets begrijpen van de verantwoordelijk[heid] die op hem als volksleider rust.

Wanneer hij die begreep, zou hij beseffen, dat [...] behoorlijk gebouw voor kantoor van de Centr[ale] Sarikat Islam, van waar de leiding uitgaat, e[...] noodzakelijkheid is en dat men niet volstaan [kan] met eene woning van *f* 10 huur 's maands.

Ook moet voor een behoorlijk archief word[en] gezorgd, terwijl kameraad Tjokroaminoto, die [...] werkelijk geen kind meer is, de geldelijke belang[en] van de vereeniging behoorlijk moet behartigen.

Hij heeft die belangen overgedragen op kam[e]raad Brotosoehardjo alias Dirdjosoesastro, die n[...] het algemeen vertrouwen geniet.

Wel heeft hij beloofd diens bevoegdheid, om [...] postwissels voor hem te teekenen, te zullen intr[ek]ken, doch het is bij eene belofte gebleven.

Kameraad Brotodirdjo vroeg ontslag als secret[aris] van de Centrale Sarikat Islam, doch dit werd d[oor] kameraad Tjokroaminoto niet ingewilligd.

Al deze handelingen wijzen er op, dat de beh[ar]tiging van de belangen van het volk niet in g[oede] handen is.

De schrijver heeft deze geheimen moeten op[en]baren, omdat hij oprecht en met geduld wil stre[ven] naar verbetering van toestanden in de vereeniging.

Had kameraad Tjokroaminoto zijn plicht beg[re]pen, dan had hij in het jaar 1918 aan de toenm[alige] goede voorstellen van de Sarikat Islam uitvoeri[ng] kunnen geven.

De schrijver wil voorkomen dat het streven der Sarikat Islam slechts een doode letter wordt en dat het vertrouwen in die vereeniging, dat toch al ern[...]stig geleden heeft, tot het nulpunt daalt.

Wanneer die vereeniging in gevaar verkeert, kan zij zich niet ontplooien en nuttig werk stichten.

Schrijvers kritiek was noodzakelijk en nuttig [...] zal vruchten dragen en was een noodzakelijk gev[olg] van de halstarrige weigering van kameraad Tjokro[...]aminoto om naar de gegeven wenken te luisteren [...] bovendien nog, omdat hij verbood aan die kritiek in de „Oetoesan Hindia” openbaarheid te geven.

Die kritiek kan gezond maken hetgeen ziekelijk was in de vereeniging en de leden moeten nu me[...]

zich zelf uitmaken hetgeen zij als hun plicht beschouwen, doch die kritiek had geenszins de persoonlijke bedoeling om den baas te spelen in de vereeniging.

De Sarikat Islam telt onder hare leden vele duistere en twijfelachtige elementen en het is een moeilijke en zware taak om met hen het vrijheidsideaal te bereiken.

Het is nu eenmaal het noodlot, dat het Javaansche volk de speelbal is van die groepen.

Gaarne wacht hij over dit oordeel nadere kritiek af.

De Sultan van Djocjacarta.

In de „Neratja" van 15 Februari 1921 wordt medegedeeld, dat het ten Residentiehuize gegeven feest, ter eere van den nieuwen Sultan van Djokjakarta, zeer druk was bezocht en met opgewektheid werd gevierd.

De Mangkoe Negarasche Vorstenfamilie, de Generaal van Magelang en ongeveer 350 gasten waren tegenwoordig.

De versiering van de residentswoning en de verlichting van huis en tuin werden belangeloos geleverd door de firma Lindeteves.

De nieuwe Sultan kwam ten 8 uur 's avonds, terwijl de gamelang zich liet hooren.

Ten 12 uur 's nachts werden mortjons afgestoken.

Nadat de Sultan met zijn gevolg ten half 3 ure naar den Kraton was teruggekeerd, volgden andere gasten ten 3 ure.

Het lag in de bedoeling van den Vorst van Djokjakarta om den ingezetenen der plaats een groot feest aan te bieden.

De dag was evenwel nog niet vastgesteld.

De Heer Tjipto contra den Resident van Soerakarta, den heer Harloff.

In hetzelfde blad viel de mededeeling op, dat het hoofdbestuur van de Nederlandsch-Indische Partij aan de Inlandsche pers kennis heeft gegeven van het feit, dat de heer Tjipto, Volksraadslid, bij den Procureur-Generaal van het Hooggerechtshof in Ned.-Indië en bij den Officier van Justitie bij den Raad van Justitie te Semarang eene klacht heeft ingediend ter zake van zijne verbanning uit Soerakarta.

Volgens klager werd hij door den Resident uit die Residentie verwijderd, hoewel de fatale termijn nog niet was geëindigd.

De indiening dezer klacht werd bevestigd door het bericht, voorkomende in de Aneta, terwijl de Procureur-Generaal heeft laten weten, dat de klacht niet ontvankelijk werd verklaard, aangezien Resident Harloff had gehandeld op last van hoogerhand.

Thans heeft de heer Labberton, eveneens Volksraadslid, aan het bestuur inlichtingen gevraagd met betrekking tot de reden, welke den Resident aanleiding zou hebben gegeven tot overtreding van de wet.

De bestuurswisseling in Ned.-Indië.

Deze staat, zegt de heer Soedibio in de „Sinar Hindia" van 11 April 1921, in het teeken van „Het Nieuwe".

Een nieuwe Gouverneur-Generaal, nieuwe gedachtengang, nieuwe toestanden, kortom alles is nieuw.

Toch zal van het oude bestaande nog wel het een en ander worden gebruikt.

De nieuwe Gouverneur-Generaal, die tot eene bepaalde politieke groep in Nederland behoort, weet natuurlijk wat „besturen" zeggen wil, wat de levensomstandigheden eischen en het laat zich dan ook wel aanzien, dat de Landvoogd veel nieuws tot stand zal willen brengen.

Dit zal hem te gemakkelijker vallen, waar hij, volgens de nieuwsbladen, vroeger te Batavia als advocaat wer aam is geweest en met scherpen blik de tegenwoordige toestanden met de vroegere kan vergelijken.

En, waar hij getuige is geweest van den loop die de verschillende bewegingen in Europa in de laatste jaren genomen hebben, daar zal hij deze in lengte en diepte kunnen vergelijken met de Indische moderne beweging.

De schrijver hoopt, dat de vruchten van het werk van den Landvoogd zoet zullen smaken en dat zijn naam eenmaal zal worden gegrift in de harten van het volk.

Het hoofdwerk van den afgetreden Gouverneur-Generaal, die tot een der Europeesche diplomaten behoort, is geweest de inwerkingtreding van den Volksraad, die, ook na zijne aftreding, een college van advies is gebleven en waarvan men niet kan zeggen, dat hij het Indische volk vertegenwoordigt.

Integendeel, het grootste gedeelte van het aantal leden behoort tot den Politiek Economischen Bond.

Tijdens het bestuur van den gewezen Landvoogd werden de verbanningsbesluiten van de heeren Douwes Dekker, Tjipto en Soewardi ingetrokken en die van de heeren Sneevliet, Brandsteder en Baars uitgevaardigd.

Bij zijn vertrek werd hem eene goede reis toegewenscht en hielden de bladen „Neratja", de Kaoem-Moeda en Boedi Oetomo loftuitingen op zijn bestuursbeleid in, doch de schrijver wijst er op, dat van de Kameraden nog de navolgende personen in het gevang zitten, n.l.:

1. Jalah;
2. Sosrokardono;
3. Moeso;
4. Alimin;
5. Minsbach;
6. Bergsma;
7. Sanjoto;
8. Mohamad Kasan;
9. Najoan;
10. Dengah;
11. Soerjonitiardjo;
12. Achmad Taib;
13. Hadisobroto

en tal van anderen.

Deze personen en zij die, hangende hunne zaak, in preventief arrest zitten, zullen zich met hunne gedachten zeker niet aansluiten bij hen, die den afscheidsgroet hebben gebracht.

Met den wensch, dat elk gevoel van wreveligheid bij den nieuwen Landvoogd afwezig moge zijn en de zaken in Indië zich onder zijn beleid ten beste zullen schikken, sluit de schrijver zijn artikel.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

China's toekomst.

II (Slot).

Op 10 December 1920 had er te Peking een vergadering plaats van de vertegenwoordigers van de verschillende voedselcomité's en waarin besloten werd brieven naar andere deelen van het land te zenden met verzoek om geldelijken steun tot leniging van den hongersnood.

Het aantal personen, dat van dezen nood te lijden had, bedroeg 15 millioen, terwijl met de binnengekomen gelden slechts 1 millioen lieden konden worden geholpen.

Voor de overblijvende 14 millioen sprong de heer Song Siouw Lian gelukkig in de bres, door vanuit Harbin 30 wagons met rijst naar Thiantjien te zenden.

Verder waren 50.000 picol rijst opgeschuurd te Pingpu en Huayin, doch deze konden niet terstond worden vervoerd.

De Regeering te Peking doet wel haar best den nood te lenigen en tracht de landsinkomsten te versterken door verhooging van de in- en uitvoerrechten, doch nu verzet de Kamer van Koophandel te Kangso zich weer daartegen, omdat, zooals de deputatie van 8 personen uit die Kamer verklaarde, men geen vertrouwen had in de door de Regeering afgelegde belofte, dat die gelden wer-

kelijk in het belang van de noodlijdende districten zouden worden besteed.

Ook verklaarde diezelfde deputatie aan den Rijksthesaurier, den heer In, dat de handel geen deel zou nemen aan de eventueel door de Regeering uit te schrijven geldleeningen, waar zij de zekerheid had verkregen, dat de Regeering reeds 4 millioen dollar had ontvangen uit de provinciën en 610.000 dollar uit Kangso.

In verband daarmede verzocht de Handel om den maatregel van de verhoogde in- en uitvoerrechten weder in te trekken.

De Chineesche handel wenscht zich niet in te laten met de schulden der Regeering.

Hij verlangt geen versterking van de geldmiddelen door verhooging van de douanerechten, doch wil wel trachten door onderlinge samenwerking de noodige gelden tot leniging van den nood bijeen te brengen.

Feitelijk is dat hetzelfde doel wat ook de Regeering wil en natuurlijk zeer lofwaardig, doch als die samenwerking in de praktijk blijft steken, krijgt men ook de som niet bij elkander welke noodig is.

De moeilijkheden, welke China ondervindt, komen dus niet alleen van buiten, doch vinden ook oorzaak in de binnenlandsche toestanden, hoofdzakelijk door de partijpolitiek en het is tot op zekere hoogte nog gelukkig voor het land, dat de Regeering steeds geld in het buitenland heeft kunnen vinden en op die wijze het bestaan van het Chineesche volk heeft kunnen verlichten.

De Chineezen in Ned.-Indië kunnen daarbij groote hulp verleenen, als zij liefdadigheid en politiek van elkander weten te scheiden.

Moge de Chineesche Handel te Soerabaya het voorbeeld geven en door het bijeenbrengen van vele milde gaven het lijden verzachten van een 14 millioen-tal landgenooten, die in kommervolle omstandigheden verkeeren.

Laat hij de taak overnemen van de Chineesche Regeering, die daartoe niet in staat blijkt te zijn.

Een aanzienlijke begrafenis.

Op 19 Januari 1921 werd te Cheribon het stoffelijk overschot van de weduwe van wijlen den kapitein-Chinees Tan Tiang Keng en moeder van wijlen den Majoor-Chinees Tan Tjin Kie, te Doekoeh Samar ter aarde besteld.

Het aantal aanwezigen bij deze plechtigheid liep in de duizenden, terwijl een groote menigte geschaard stond langs den weg, dien de stoet zou volgen.

In dezen stoet waren 3 militaire muziekkorpsen en één muziekkorps van de Kiauw Tong Ya Hak te Soerabaya, dat van tijd tot tijd stemmige muziek deed hooren en voor de 3 andere korpsen niet onder wilde doen.

De begrafenisstoet was in 12 groepen verdeeld.

De eerste stelde 2 duivels van papier vervaardigd voor.

Zij hadden 3 oogen, roode wangen en zwarte baarden.

Achter deze groep volgde een Inlandsch muziekkorps.

De derde groep bestond uit een cabriolet, getrokken door 4 ponnies en waarin de kleinkinderen van de overledene plaats hadden genomen.

De namen dezer kinderen waren Robert en Laura.

Achter deze groep kwam het Soerabayasche muziekkorps Kiauw Tong Ya Hak, zoomede een voertuig, dat door eene soort zebra getrokken werd.

In de vijfde groep zag men een fraai rijtuig, waarin het portret van de overledene was geplaatst en welk voertuig door 4 fraaie Australische paarden werd getrokken.

In groep 7 werden de kransen vervoerd, n.l.:

1 van staal van den heer van Oorschot, ambtenaar bij de Staatsspoorwegen en 1 van het personeel van de fabriek Loewoenggadjah.

De leerlingen van de Tiong Hoa Hwe Kwan scholen te Djamblang en Plered hadden plaats genomen in de 8ste groep, terwijl tal van poppen in de 9de groep volgden.

De 10e groep bestond uit een rijtuig door 4 Australische paarden getrokken en waarin een hiolouw(?) was geplaatst met 2 brandende kaarsen.

In de 11e groep zag men 3 militaire muziekkorpsen, die aan de lijkwagen (de 12e groep) voorafgingen.

De lijkkoets, op wielen met gummibanden, bevatte de fraai versierde lijkkist en werd links en rechts begeleid door vele rijen van Chineezen.

Op de begraafplaats aangekomen, waren daar o.m. verzameld de Resident van den Marel, de Burgemeester van Cheribon en de Consul der Chineezen van Batavia.

Nadat de muziekkorpsen eenige treurstukken hadden uitgevoerd, sprak de Burgemeester van Cheribon in de Maleische taal woorden van lof over de overledene, die tijdens haar leven altijd zoo goed was geweest.

De Consul der Chineezen te Batavia sprak in het Hokkiaansch en de vertegenwoordiger van de Handel Maatschappij „Kos Lie" wederom in het Maleisch.

De luitenant der Chineezen Tan Gien Ho, kleinzoon van de overledene en administrateur van de fabriek Djoewang gadjah, dankte alle aanwezigen voor de bewezen eer, waarna de Resident bloemen strooide op het graf, welk voorbeeld door de andere aanwezigen werd gevolgd.

Vóór het dalen van de kist liet het Soerabayasche muziekkorps het stuk „De Traan" hooren.

(*Pewarta Soerabaya*, 24 Jan. 1921).

LITERATUUR-OVERZICHT.

In- en Uitvoer.

No. 20 bevat een kort artikel over de rentabiliteit van oliepalm-ondernemingen. Daar de cultuur zelve vrij gemakkelijk en de opbrengst aan palmolie per oppervlakte-eenheid zeer groot is (ongeveer viermaal grooter dan die van klapperolie), zou men verwachten dat het netto-rendement zeer aanzienlijk zal zijn en vrij algemeen is men hieromtrent dan ook optimistisch gestemd. Schrijver waarschuwt echter tegen te hooge verwachtingen ten deze; hij brengt de vele bezwaren op den voorgrond welke nog overwonnen moeten worden, alvorens het einddoel: de aflevering van een voor de spijsvetfabricage geschikte grondstof is bereikt, terwijl men dan nog zal moeten afwachten welke prijzen voor het product zijn te maken.

Hollandsche jongelieden en Indische landbouw.

Van het Landbouwmuseum ontvingen wij een boek, getiteld „Hollandsche jongelieden en Indische landbouw", door Dr. J. C. Koningsberger. De keurige en smaakvolle verzorging, alleen al van het titelblad, zonder nog van den prettigen druk en geslaagde foto's te spreken, geven geheel weer den optimistischen geest, die uit het werkje spreekt. In voor ons wel wat al te korte trekken geeft de schrijver een indruk van de cultures. Daarna volgen nog enkele algemeene punten als salarissen, vooruitzichten enz., die voor ons van meer belang zijn. Het doel van dit werkje is de menschen, die nog onbekend zijn met onze koloniën en speciaal met den Indischen landbouw, een kijkje te geven op die beide gebieden, opdat zij daardoor meer voor Indië gaan voelen en meer en meer goed onderlegde Hollandsche jongelieden een werkkring in Indië gaan zoeken. Op aanvrage zijn voor belangstellenden bij het Landbouwmuseum (te Deventer) exemplaren verkrijgbaar. (Aankondiging in „Orang Peladang", Mei '21).

Nationale Staatkundige Gids.

In het Nr. van 19 dezer eene beschouwing over „Regentsbenoemingen". — In het daarop volgend Nr. over „Het financieel beheer in Ned.-Indië", naar aanleiding der bezuinigingsplannen van Gouv.-Gen. Fock.

Tijdschrift voor Economische Geographie.

Onder het opschrift „Verwachtingen betreffende de toekomst van de Westerafdeeling van Borneo", schrijft Dr. E. C. Jul. Mohr een artikel ter waarschuwing tegen den opvallend optimistischen geest, waarin het werk is gesteld van de h.h. J. C. van Sandick en V. J. van Marle (zie het overzicht in Tijdschr. Econ. Geogr. van Febr. j.l.). Dr. M. beziet de kwestie niet van een economisch, doch van een natuurwetenschappelijk standpunt, waarbij zijn conclusie luidt, dat de toekomst van Borneo's Westerafdeeling niet zoo rooskleurig is als genoemde schrijvers het doen voorkomen. — Verder aan het Kol. Verslag van 1920 ontleende mededee-

...en over de Inlandsche- en niet-Inlandsche nijverheid in Ned.-Indië (slot volgt). — Eindelijk de tekst eener voordracht van den hr. A. G. Mörzer Bruijns over „Het eilandenrijk in de Caraïbische zee".

Bali.

Bij de aardbeving van 21 Januari 1917 werd Bali zwaar geteisterd; vooral de bekende kunstwerken, als vorstenverblijven (poeri's) en tempels (poera's) moesten het ontgelden. Het volgende jaar werd den hr. P. A. J. Moojen opgedragen naar een en ander een onderzoek in te stellen, zijne bevindingen mede te deelen en voorstellen te doen tot het verleenen van geldelijken en anderen steun bij den herbouw van de daarvoor in aanmerking komende bouwwerken. De resultaten van bedoeld onderzoek zijn vastgelegd in een geïllustreerd geschrift, getiteld: Bali. Verslag en voorstellen aan de Regeering van Ned.-Indië, door P. A. J. Moojen, voorzitter van den Bond van Ned.-Ind. Kunstkringen en N.-I. Kunstschut.

De Banier.

In het Nr. van 22 April een drietal vervolg-artikelen, n.l.: Het Rapport van het Kerkbestuur betreffende de reorganisatie der Protestantsche Kerken in Ned.-Indië. — Iets over Indische hervormingsplannen, door A. C. Samson (slot). — Dharmana. X. Invloed van het opiumgebruik op den lichamelijken toestand van den mensch, door M. Tuiten.

Nederlandsch-Indisch Rubbertijdschrift.

Inhoud van het 15 April-Nr. Hervorming op het gebied van rubberproductie. — Pioniers (der rubbercultuur). — De rubbercultuur op Java, Molukken en Sumatra (ontleend aan een rapport van Dr. A. W. Nanninga). — Stand en vooruitzichten van den rubber. — Exportvooruitzichten van de Duitsche rubberindustrie. — De rubberhandel van Engeland in 1920.

Ziekte en sterfte onder Deli-koelies.

Dr. H. Vervoort heeft een statistiek opgemaakt van de ziekte en sterfte onder de arbeiders op de Delische ondernemingen. Hieruit blijkt, welken invloed de influenza in het jaar 1918 op de sterfte heeft gehad. Uit het „overzicht der sterfteoorzaken" zien we, dat in 1918 van de totaal overleden 5770 werklieden er niet minder dan 2027 aan influenza zijn gestorven, dat is bijna de helft! In het hospitaal te Bindjey bedroeg de sterfte aan influenza in 1918 meer dan 26 per duizend koelies der ondernemingen.

De totale gemiddelde sterfte op alle ondernemingen te samen (ruim 250.000 koelies) bedroeg 23.6 per mille. Te Nederland sterven van de personen tusschen 20 en 50 jaren 10 per duizend per jaar; op onze ondernemingen 23.6 per mille, ondanks onze uitnemende medische verzorging, merkt de Sum. Post op. Voor dit verschil zijn natuurlijk bepaalde oorzaken aan te wijzen en door Dr. Vervoort medegedeeld.

De doodstraf in Ned.-Indië.

De Vrouwenraad van Ned.-Indië hield, volgens de *Java-Bode*, haar vijfde jaarvergadering. Het blad schrijft: In het verslag wordt onze aandacht getrokken door dezen passus: Daarna komt aan de orde het voorstel van Mevr. Thomassen-Hellerheims om pogingen te doen om te geraken tot afschaffing van de doodstraf. De heer Floor verzet zich hiertegen op religieuze en humaniteitsgronden. Er gaat, volgens spreker, een golf van misdaad over Europa en Amerika, welke weer doet roepen om wederinstelling van dood- en lijfstraffen. Spr. gelooft, dat wanneer een moord gestraft zal kunnen worden met doodstraf, er minder moorden zouden worden begaan. Mevrouw Nittel belicht het standpunt van de voorstelster en stelt op den voorgrond dat de vrouw, als levensgeefster is, zich moet verzetten tegen een straf waarbij men een leven beneemt. Mr. Deketh stelt voor deze aangelegenheid goed onder de oogen te zien en het initiatief te nemen tot een juridisch debat en daarna een oordeel te vellen. De heer Floor is voor een debatavond, doch wil, dat deze geen invloed zal uitoefenen op de te nemen beslissing. Uit de daarop gehouden stemming blijkt, dat het meerendeel der afgevaardigden zich onbevoegd verklaart over dit onderwerp een oordeel te vellen.

Deze uitslag der stemming getuigt voor eenige zelfkennis en begrip van positie bij de dames van den Vrouwenraad.

Economisch-Statistische Berichten.

Het Nr. van 4 dezer bevat o.a. beschouwingen van de hand van Mr. Dr. A. M. Joekes over het verslag van de Indische Loonscommissie betreffende de vaststelling van minimumloonen op Java en Madoera. — In het Nr. van 11 Mei maakt Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart enkele opmerkingen naar aanleiding van het wetsontwerp tot het aangaan van een geldleening ten laste van Ned.-Indië, zulks in aansluiting bij een beschouwing aan dit vraagstuk gewijd in de „Economist" van April.

Indisch Militair Tijdschrift.

Van den 52en jaargang (de laatste, welke bij de firma Kolff te Weltevreden wordt uitgegeven) is nog een extra-Nr. verschenen met den navolgenden inhoud: Indische militaire strafwetgeving. Het wetboek van militair strafrecht en de wet op de krijgstucht (vervolg), door Mr. P. A. F. Blom. — Opmerkingen over militaire telefoonwisselborden (centraalposten), door F. van Suchtelen (slot). — Een en ander over militairen dienstplicht voor Inlanders in de Fransche koloniën (slot), door C. Marcus. — De veldtocht in Duitsch Oost-Afrika (slot), door A. M. W. van Renesse.

Overzicht Inlandsche pers.

De aandacht zij gevestigd op de Nrs. 15—16 van het in boekvorm verschenen Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, uitgegeven door de Afdeeling Pers van het Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in Nr. 43: Het klein-landbouw- en tuinbouwbedrijf in Ned.-Indië, door Van Uffelen. — Kina-enten, door Dibbetz. — Het Nederlandsch-Indisch Landbouw-Syndicaat, door Dr. R. Broersma. — De nieuwe Indische belastingvoorstellen, door H. Z. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen bevatten o.a.: Elaeis Guineensis (oliepalm), door F. van Peski. — Kina-belangen. — De rubbercultuur in Ned.-Indië, door P. V. — De Landbouwvoorlichtingsdienst in Ned.-Indië, door A. J. Koens. — Het Landbouwonderwijs in Ned.-Indië, door J. H. Heyl.

Een Tillema-fonds.

We lezen in het jongste Nr. van „De Ind. Merc.": Van een hoofdartikel in het *Soerab. Hbld.* van 9 April j.l., getiteld „In navolging van den Nobelprijs", waarin de Burgerlijke Geneeskundige Dienst uitgenoodigd werd om stappen te doen, ten einde te komen tot de stichting van een fonds met een stamkapitaal van *f* 400.000, waarvan de rente jaarlijks geschonken zou kunnen worden aan den Inlandschen medicus, die zich het meest verdienstelijk maakte gedurende het afgeloopen jaar inzake de behartiging van de volksgezondheid en speciaal ten opzichte der bestrijding van de malaria, maakt de *Locomotief* met groote instemming gewag. Daar de heer Tillema kosten noch moeiten gespaard heeft om de noodige gegevens inzake de hygiënische toestanden in Indië bijeen te brengen, stelt het blad voor het op te richten fonds den inspireerenden naam van Tillema-Fonds te geven. Waar het *Soerab. Hbld.* meer dan eens de hooge waarde van 's heeren Tillema's streven heeft erkend, behoeft het geen betoog, dat dit blad het voorstel van het Semarangsch orgaan met vreugde begroet en spreekt het dan ook den wensch uit, dat de naam Tillema inderdaad velen in alle kringen moge inspireeren om spoedig het fonds, waarvoor het *Soerab. Hbld.* reeds 5000 gulden beschikbaar stelde, in zijn geheel te volteekenen, tot heil der Inlandsche en ook der Europeesche bevolking in geheel Indië.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 8. Huwelijksgebruiken in Indië (vervolg), door N. — Bivak-leven, door M. A. van der Lyke. IX. Geneeskundige hulp. — Bali, von Dr. G. Krause. Een pakkend werk over Bali, door A. W. Nieuwenhuis. — De suikerindustrie op Java, hare geschiedenis en ontwikkeling, door H. Ch. G. J. van der Mandere (vervolg). — Een eerezaak. Karakterspel in drie bedrijven, door T. Brondgeest Sr. (vervolg). — Politioneele matregelen (vervolg).

Het Sobojo van Taliabo.

Als uitgave van het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië is verschenen (bij Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage) een taalkundig geschrift, samengesteld door zendeling J. Fortgens en getiteld: Bijdrage tot de kennis van het Sobojo (eiland Taliabo, Soela-groep). Indeeling: Grammaticale schets, volksverhalen en daarop correspondeerende woordenlijst.

Publicaties Ned.-Ind. Landbouw-Syndicaat.

In afl. V van den 13en jaarg. de navolgende voordrachten. De invloed van belichting en van voeding op de kieming van kinazaad, door Dr. M. Kerbosch. — Over de toepassing van de luchtfotografie voor vredesdoeleinden, door Feenstra.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 21. De suiker in den Volksraad en in de beide Kamers der Staten-Generaal, door H. Ch. G. J. van der Mandere (vervolg). — Het verkrijgen van boschconcessies. — Ontwerp begrooting voor Oost-Indië voor 1922. — Invoer op Java en Madoera door particulieren. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen. — Van de afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut een opgave van literatuur over economische onderwerpen, het arbeidsvraagstuk, delfstoffen en metalen, nijverheid en brandstoffen.

Bijdragen in vreemde talen.

Cotton growing in the Netherlands Indies. — Forest con-

cessions in the Neth. Indies. (Holland's Import and Export Trader, May '21).

The psychology of the Chinese coolie, by A. Neville J. Whymant (late Lieutenant of the Chinese labour corps in France). A paper read before the China Society on March 3, 1921.

La situation économique des Indes Orientales Néerlandaises, par Octave J. A. Collet. (Extrait de la Revue Economique Internationale, Avril 1921).

The wild men of Borneo. (The British North Borneo Herald, 16 April 1921).

Las Indias Neerlandesas. Indicaciones relativas a su historia, su politica, sus leyes, su administracion, su cultura y su estado económico, por el doctor J. H. Abendanon. (Madrid, editorial Reus).

Living conditions in Holland's East India. — France-Holland's East India, by G. L. G. de Bosch Kemper. (Holland's East India, March 1921).

Die national-bataksche Bewegung (Hatopan Kristen Batak) in Sumatra in ihren Verhältnis zur Mission und zur holländischen Kolonialregierung, von Miss. K. Gabriel. (Berichte der Rhein. Missions Gesellschaft, 1921, Nr. 5).

Suriname.

Een medewerker van De Surinamer heeft een interview gehad met den heer Huizinga, den directeur der Surinaamsche Bank, waaraan het volgende is ontleend:

De groote moeilijkheden, waarin zich de cacao- en koffie-ondernemingen bevinden, moeten natuurlijk haar terugslag hebben op handel en nijverheid.

Dat de zeer ongunstige economische omstandigheden zich tot dusverre nog niet scherper doen gevoelen, moet worden toegeschreven aan de verhoogde salarissen der ambtenaren, die procentsgewijze zoo'n groot deel der bevolking uitmaken.

In de laatste jaren is de beteekenis van de balata-industrie voor de kolonie afgenomen. Voor een deel staat dit in verband met de arbeiderskwestie. Doordat bij deze industrie in Demerara thans evenveel verdiend wordt als in Suriname en doordat de exploitatie in Cayenne in sterke mate is toegenomen, beschikten de exploitanten in Suriname over minder arbeiders en wonnen daardoor ook minder product. Anderdeels echter is de z.g. eerste zône vrijwel uitgewerkt en de exploitatie van verder gelegen terreinen wordt belangrijk kostbaarder. Bovendien bestaat heel weinig zekerheid over het voorkomen daar van de goede variëteit bolletrie.

Ook de goud-industrie is de laatste jaren geleidelijk in beteekenis afgenomen. Door de stijging van de onkosten zijn de vooruitzichten bezwaarlijk gunstig te noemen. Wel is reeds geruimen tijd de goudprijs boven de waarde als muntmateriaal, maar met de daling van den Amerikaanschen dollarkoers is in Holland de prijs van *f* 2200 ook weer gedaald tot plm. *f* 1800 per K.G. fijn.

De vraag of de toestand, waarin de landbouwondernemingen zich bevinden, te voorzien is geweest en of er geen middelen waren om dezen te voorkomen, moet ontkennend worden beantwoord. Gedurende het eerste half jaar van 1920 had men dien niet voorzien. Het onvoorziene der sterke prijsdaling van koffie blijkt b.v. uit de in September 1920 door de Regeering bij de Staten-Generaal ingediende voorstellen inzake de Indische winstbelasting op suiker, tabak, thee en koffie.

Het komt mij noodzakelijk voor, zoo verklaarde de heer Huizinga, dat hier van overheidswege steun wordt verleend. Wat blijft er over, indien de landbouwondernemingen verdwijnen? We zouden dan bedenkelijk naderen tot een kolonie, uitsluitend bestaande uit ambtenaren, die er zijn om zich zelf te besturen.

Het kleinbedrijf zal zich er ongetwijfeld doorslaan en het is daarom noodig aan de klein-landbouwers zooveel steun te verleenen als maar mogelijk is. In de eerste plaats wordt dan daarbij wel gedacht aan het verstrekken van crediet aan hen, die daarvoor

in aanmerking komen en aan verbetering van de irrigatie voor de rijstvelden.

* * *

Aan het Voorloopig Verslag der Koloniale Staten ontleent *„De West"* van 15 April o.m. het volgende: *De immigratiekwestie.* De juistheid van het door den Minister ingenomen standpunt ten aanzien van den aanvoer van immigranten op groote schaal, meende men niet te kunnen inzien. Zijne Excellentie heeft daarbij niet gewaagd van de mogelijkheid, dat te eeniger tijd de aanvoer van immigranten onder contract zou kunnen ophouden. In Nederlandsch-Indië wordt van zekere zijde daarop aangedrongen en, mocht dat eventueel een feit worden, dan zou de kolonie, wat betreft de voorziening in de behoefte aan arbeidskrachten, voor even groote moeilijkheden te staan komen als thans het geval is met Britsch-Guyana.

Juist om hieraan tegemoet te komen, heeft de studie commissie uit het Suriname Studie Syndicaat het noodzakelijk geacht om gedurende de eerstvolgende jaren den aanvoer van immigranten op groote schaal hierheen te bevorderen.

Ook kon men zich niet verplaatsen in de zienswijze van den Minister, dat, in verband met het bestaan van goede waterwegen, niet in de eerste plaats in aanleg en verbetering van landwegen het middel tot bloei van de kolonie kan worden gezien. Men was algemeen van meening, dat juist de aanleg van wegen moet worden beschouwd als een der meest aangewezen middelen om het kleinlandbouwbedrijf verder tot ontwikkeling te brengen.

De aanmerkelijk hoogere prijzen, welke betaald worden voor perceelen, die aan of in de nabijheid van een vasten weg liggen, wijzen ook in deze richting.

* * *

„De West" van 1 April neemt uit „De Locomotief" (Semarang) van 25 Januari een merkwaardig artikel over geteekend J. Th. Dinger Jr., Lawoegebergte en tot hoofd hebbende: *„Onze West in gevaar"*. Aanleiding tot het schrijven van het artikel vindt de heer Dinger in het rapport van de Studie Commissie uit het Suriname Studie Syndicaat.

Enkele aanhalingen uit het artikel laten wij hier volgen:

„Helaas de geschiedenis wijst maar al te duidelijk uit, dat de particuliere leiding en bewind geen kolonie tot bloei kunnen brengen en steeds is de Staat een toevlucht geweest voor de in verval rakende, zich niet staande kunnende houden, particuliere ondernemingen"........

(Als voorbeelden tot staving worden genoemd de West- en de Oost-Indische Compagnie, de Engelsche en Fransche nederzettingen in Amerika in de 17de en 18de eeuw en Rhodesia).

........„wij dienen overtuigd te zijn, dat niet het particulier initiatief, doch het welbegrepen Staatsbelang de kolonie moet herstellen, doch het spreekt, dat de steun der financiers, ja de sympathie van het geheele Hollandsche volk daarbij onontbeerlijk is"........

De schrijver komt tot het volgende eigenaardige voorstel om Suriname als kolonie op te heffen en tot bloei te brengen:

„Laat Nederland daartoe een leening sluiten (desnoods gedwongen) van honderd millioen gulden, rentende zeven procent, welke rente door den Nederlandschen Staat gegarandeerd wordt en zoolang Suriname nog geen provenuen oplevert voldaan zal worden uit de Hollandsche schatkist.

Holland leent derhalve aan Suriname honderd millioen gulden plus zeven millioen per jaar, waartegenover de kolonie afstand doet van het haar toegezegde eventueele verkoopbedrag der kolonie en dit bedrag als garantie stelt voor hare financieele verplichtingen tegenover het Moederland.

Mocht er ook nadat deze honderd millioen in

Suriname ten behoeve der ontwikkeling van Land en Volk besteed zijn, geen uitzicht wezen op betere toestanden, welnu, dan hat der Mohr seine Schuldigheit gethan und kann er gehen en...... uit het provenu van den verkoop der kolonie krijgt hij zijn in de onderneming gestoken geld plus de rente, terwijl een eventueel batig saldo der kolonie ten goede komt".........

Wat dan, vragen wij, als de kolonie — nadat gebleken is dat ook deze heldhaftige poging niet in staat is haar tot bloei te brengen — de hooge verkoopsom niet opbrengt?

Wij gelooven niet dat des heeren Dinger's voorstel veel kans heeft in overweging genomen te zullen worden.

* * *

De heer Dr. P. C. Flu, nieuw benoemd hoogleeraar in de tropische hygiëne aan de universiteit te Leiden, hoopt zijn ambt te aanvaarden met het houden van een redevoering in het groot-auditorium van het universiteitsgebouw op Zaterdag den 11en Juni a.s., des namiddags te 2 uur.

* * *

Mr. A. H. Pet is bij de gehouden verkiezing bij enkele candidaatstelling verkozen tot lid der Koloniale Staten.

Drie lijsten waren voor den heer Pet ingediend.

* * *

Bij resolutie van den Minister van Koloniën zijn de dames J. van Beek, te Bolnes, W. P. Frerichs, te Rotterdam, en C. Thiele, te 's-Gravenhage, ter beschikking gesteld van den Gouverneur van Suriname, om daar te lande dienst te doen als hoofdverpleegster in het militair hospitaal te Paramaribo.

*

Bij Kon. Besluit van 23 Mei is de 1ste luitenant van het 8ste regiment infanterie N. Smit voor den tijd van ten hoogste 3 jaren gedetacheerd bij de troepen in Suriname.

* * *

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat blijkens een bij zijn departement ontvangen draadbericht de nieuwbenoemde gouverneur van Suriname, de heer mr. A. J. A. A. baron van Heemstra, op 23 Mei het bestuur der kolonie heeft aanvaard.

* * *

Het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen zal zijn jaarlijksche algemeene vergadering houden op Dinsdag 7 Juni.

De sectie-vergaderingen zullen Maandag 6 Juni, des avonds, worden gehouden.

In de sectie van natuur- en geneeskundige wetenschappen zal Prof. Dr. A. Pulle, die onlangs een onderzoekingsreis in Suriname heeft gedaan, spreken over *Vegetatietypen van Suriname.*

* * *

Eerste Kamer. De heer Van Kol heeft tot den Minister van Koloniën de volgende vraag gericht:

Gedurende de behandeling in de Eerste Kamer der begrooting van Suriname voor het jaar 1921 heeft de Minister herhaaldelijk beloofd in overleg te zullen treden met zijn collega van Buitenlandsche Zaken tot openbaarmaking der bescheiden betreffende de grensgeschillen tusschen Nederlandsch- en Britsch-Guyana.

In hoeverre heeft de Minister gevolg gegeven aan zijne beloften en is spoedige bekendmaking dier bescheiden te wachten?

Curaçao.

De Uitvoer.

„Handelsberichten" deelt mee, dat de waarde van de uit de kolonie uitgevoerde goederen in 1920 bedroeg *f* 10.887.000.— of tweemaal zooveel als in1919 en vijfmaal de waarde van 1911/1918.

Het verschil van bijna *f* 6.000.000.— tusschen 1920 en 1919 is in hoofdzaak het gevolg van den grooteren uitvoer van:

petroleumproducten	*f* 3.298.000.—
phosphorzure kalk	*f* 1.668.000.—
steenkolen	*f* 29.000.—
stroohoeden	*f* 144.000.—
aloëhars	*f* 15.000.—
zout	*f* 105.000.—

Daarentegen is de waarde van den uitvoer van divi divi met *f* 100.000.— achteruitgegaan.

De „Amigoe" geeft nog de volgende cijfers:

Gedurende de maand Maart werd hier ingevoerd aan ruwe olie van Maracaibo: 10.063.139 K.G., van Tampico: 7.148.000 K.G., te zamen 17.211.139 K.G. of ruim 17.000 ton ruwe olie. Deze hoeveelheid werd in 18 reizen per kleine tankbooten en lichters van Maracaibo en met één groote tankboot de „War Begum" van Tampico.

Uitgevoerd werd aan stookolie door 10 stoombooten 9.859.293 K.G. en 985 kisten gasoline en 85 kisten kerosine.

Aan Phosphaat van Santa Barbara werd uitgevoerd 3 scheepsladingen te zamen 6.304.280 K.G.

Aan stroohoeden 2.313 dozijn.

Stroohoeden-industrie op Aruba.

De stroohoedenindustrie op Aruba heeft zich in de laatste jaren snel uitgebreid. Ten gevolge van het drukke scheepvaartverkeer met Cuba wegens het vervoer van contractarbeiders hebben de stroohoeden van Aruba een nieuw afzetgebied aldaar gevonden. In het eerste kwartaal van dit jaar werden van Aruba naar Cuba uitgevoerd 4087 dozijn stroohoeden tegen een waarde van *f* 12.413.

Doch in de 13 eerste dagen van het tweede kwartaal van 1 tot 13 April werden met 4 goeletten reeds 5782 dozijn tegen een waarde van *f* 21.180 geëxporteerd te zamen dus 9859 dozijn voor een waarde van *f* 33.593.

Nu het te voorzien staat, dat spoedig het vervoer van contractarbeiders voor Cuba zal worden stopgezet, is het te hopen, dat de actieve Arubiaansche kooplieden hun uiterste best zullen doen, om dit afzetgebied voor de stroohoeden niet te verliezen, doch een ander middel zullen zoeken om het vervoer van dit handelsartikel daarheen toch mogelijk te maken. *(A. d. C.)*

Gebrek aan dokters.

De „Amigoe di Curaçao" van 16 April schrijft:

De uittocht van geneeskundigen uit onze kolonie wordt beslist verontrustend.

De volgende week vertrekt met ziekteverlof onze havendokter Dr. Gerstl. In begin Juni verlaat de wnd. Chef van den Geneeskundigen Dienst Dr. J. P. Evertsz, na 25 jaar hier de practijk te hebben uitgeoefend, voor goed onze kolonie.

Veertien dagen geleden ging Dr. Ph. de Haseth Moller per „Stuyvesant" via Colon, Havana en New-Orleans een vacantiereis maken voor vier maanden door de Vereenigde Staten.

Deze week vertrok Dr. S. Fernandez, in den laatsten tijd in de beneden districten werkzaam, voor goed naar Suriname.

Op Dr. Ellis, die dezer dagen met de „Estelle" van St. Eustatius wordt terugverwacht, valt niet te rekenen, daar deze tot nu toe bijna doorloopend ziek is geweest.

Geruchten loopen dat Dr. C. J. Samson van Bonaire dezen zomer eveneens naar Holland zal vertrekken.

Van Dr. Nunes, die het vorig jaar naar Holland ging en op St. Martin werkzaam was, is nog niet met zekerheid bekend of hij weer in de kolonie zal terugkeeren. Gelukkig heeft deze in Dr. Polak een plaatsvervanger gekregen.

Het vorig jaar vertrok Dr. Abercrombie, van St. Eutatius, en verliet den Curaçaoschen dienst.

Behalve de drie eerstgenoemden, zijn al de overi-

gen Surinaamsche geneeskundigen, opgeleid aan de Geneeskundige School te Paramaribo.

Het schijnt, dat in de laatste jaren onze kolonie niet meer zooveel aantrekkelijkheid bezit voor deze dokters als in de eerste jaren. Ten minste tegenwoordig geven de meesten hunner er de voorkeur aan naar Suriname terug te keeren. Dat Suriname zelf in den laatsten tijd een groote te kort aan dokters heeft, hen beter salariëert en betere vooruitzichten opent, schijnt hierbij wel de voornaamste rol te spelen, en maakt het begrijpelijk, waarom zij liever in hun eigen land willen werkzaam zijn.

Voor onze kolonie dreigt echter een noodtoestand. St. Eustatius is reeds zonder dokter.

Ook nog andere plaatsen loopen datzelfde gevaar, wanneer het tekort niet heel spoedig wordt aangevuld.

Vorig jaar behaalde Dr. Arends zijn artsdiploma te Amsterdam en is nu op Aruba werkzaam. Spoedig daarna slaagde nog een andere Arubiaan voor zijn artsexamen, doch wordt deze onbegrijpelijkerwijze nog in Holland terug gehouden om nog voor eenige maanden aan zijn militieplicht te voldoen.

Wij weten met zekerheid dat verschillende Oostenrijk-Hongaarsche dokters bereid zijn zich hier te komen vestigen, doch het Ministerie in Den Haag, hiervan op de hoogte, neemt blijkbaar geen notitie van onzen noodtoestand. Moet dat zoo maar blijven voortduren?

Een later bericht meldt, dat op St. Eustatius zich een Amerikaansche dokter gevestigd heeft.

Naar aanleiding hiervan heeft de heer Van Kol tot den Minister van Koloniën de volgende vragen gericht:

„Volgens berichten, o.a. in de Amigoe di Curaçao van 16 April, wordt de uittocht van geneesheeren uit die kolonie beslist verontrustend. Een drietal doctoren verlieten het hoofdeiland en van de andere eilanden zijn bereids geneesheeren vertrokken, dan wel voornemens hun werkkring te verlaten.

Is de Minister van Koloniën daarmede bekend? En welke maatregelen zijn bereids genomen om in dezen noodtoestand spoedig te voorzien?"

Het babbeltje over Curaçao.

Het stukje van den heer Van Haaften in ons blad heeft indertijd ook bestrijding uitgelokt van „Een Curaçaoënaar". Zie het K. W. van 10 Maart 1921. Deze bestrijding wordt niet malsch opgenomen in de Curaçaosche pers.

Wij lezen in het Papiementsche gedeelte van *Voz di Pueblo* ongeveer het volgende: Zooals meer gebeurt, het middel is erger gebleken dan de kwaal. Deze Curaçaoënaar, hij moge zich terecht of te onrechte zoo noemen, heeft in zijne verdediging grooter beleedigingen ons aangedaan dan hij, dien hij wilde aanvallen. Zijne bewering, dat de gekleurde bevolking niet meetelt, daar die afstamt van de slaven, is eenvoudig belachelijk, daar 95 pCt. van de bevolking van Zuid-Amerika kleurling is. Als afstamming uit slavernij een reden is om niet meegeteld te worden, dan wordt ieder volk ter wereld getroffen door de minachting van dezen „Curaçaoënaar", want vroeger of later zijn alle volken slaven geweest. Iemand, die dergelijke domheden schrijft, behoort tot dezulken, die na tien jaren verblijf in Europa, terugkeeren met een groote sigaar in den mond en het hoofd vol „ratondja nochi" in plaats van verstand.

Heftig verontwaardigd is ook *La Cruz*, dat den Curaçaoënaar een van zijn geboorteland ontaarden noemt, die goed gedaan heeft zijn naam te verbergen, omdat zijne afstamming op Curaçao, waar men ieders afstamming kent, ook bekend is. Het is niet waar, zegt dit blad, inderdaad is slechts een betrekkelijk klein aantal kleurlingen afstammelingen van slaven. Reeds twee à drie eeuwen lang zijn er vrije kleurlingen. Maar bovendien: deze Curaçaoënaar moet een hart van steen hebben, zonder medelijden en menschelijk gevoel zijn, dat hij deze menschen kan minachten, die niets verkeerds gedaan hebben, geen misdaad op hun geweten hebben, maar slachtoffers van de onmenschelijke wreedheid zijn.

Niet minder fel is de toon van een inzender in het volgend nummer van *La Cruz*.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Bezoek van den Japanschen kroonprins.

Wij hebben het als een bijzonder welkom en verheugend bericht vernomen. De reis van den Japanschen kroonprins heeft tot nu toe het karakter gedragen van een nauwer aanknoopen van den met Groot Brittannië bestaanden band, het moet voor Nederland een blijde mare zijn, dat de gelegenheid aangegrepen wordt, om de goede verstandhouding tusschen de vrienden van ouden datum nader te bevestigen en te doen uitkomen.

In de beweging, welke Japan van een voor de buitenwereld ongenaakbaar land in korten tijd, tot een vooraanstaand lid in de volkerengemeenschap gemaakt heeft, heeft Nederland een rol gespeeld, welke in Japan nog erkentelijk herdacht wordt, en vóór de openstelling der Japansche havens voor den handel in 1859, was het verkeer van het land van den Mikado en van den Shogun met de buitenwereld vrijwel geheel tot Nederland beperkt (zie voor de geschiedenis: Japan-Nederland, door G. Nypels; uitg. de Erven Loosjes, Haarlem 1899). Die beweging, welke door Nederland is ingeleid, vindt in de eerste reis van een Japanschen vorst ver buiten zijn land, een uiterste bevestiging en dan is het zeker wel eigenaardig, dat de hooge reiziger daarbij het land bezoekt, waar de kiem lag voor de moderniseering van het rijk der opgaande zon.

Die uiting van vriendschap verdient te meer waardeering nu, na een pooze van spanning, in de laatste jaren de innige verstandhouding weer uitstekend geworden is en Japan met Nederland en zijn Indisch gebied weer nauwere relaties van onderlinge belangengemeenschap aangeknoopt heeft.

Wij zouden dan ook zeer gaarne zien, dat naast en behalve de plechtige ontvangst, door H. M. de Koningin, half Juni te Amsterdam aan den hoogen bezoeker te bereiden, mede van minder officieele zijde gezorgd werd, hem den indruk te geven, dat het Nederlandsche volk de goede strekking van zijn bezoek inziet en waardeert.

De prins werd bij zijn aankomst te Colombo, op 28 Maart feestelijk ontvangen en met geestdrift begroet. Dit heeft zich herhaald overal waar hij als gast onder Britsche vlag kwam. In Engeland heeft men zich beijverd, hem ook een indruk te geven van hetgeen als het merkwaardigste en voor hem meest interessante mag worden beschouwd. Nederland neme een voorbeeld aan 't korte bezoek op Ceilon en het lange bezoek in Engeland, en zorge dat de vergelijking, in den eersten indruk en in de herinnering, niet in ons nadeel uitvalt.

De huwelijkswetgeving in Britsch Indië.

Dr. H. S. Gour, een van de ijverigste leden van de Indian Legislative Assembly, heeft een voorstel aanhangig gemaakt om de wet op het burgerlijk huwelijk in Britsch-Indië gewijzigd te krijgen. Hij geeft in de Times of India (mail edition van 30 April) een uiteenzetting van zijne bedoeling; daaraan is het volgende ontleend:

In Europa is het wettelijk huwelijk los geregeld van den godsdienst, waarmede het, volgens Gour, ook eigenlijk niets te maken heeft. Het is een, volgens vastgestelde bepalingen, aangegane overeenkomst, die twee partijen aan elkander bindt. Het staat toe dat een Indiër, Hindoe, Mahomedaan, Christen, Parsi, Jood huwt met de vrouw van zijn keuze, ongeacht welke haar godsdienst is. In Indië is dit anders; Gour haalt 't voorbeeld aan van een Mahomedaan die, om met een christen dame te trouwen, naar Engeland is overgestoken. Hij voegt er aan toe, dat het niet noodig was geweest zoo ver te gaan. Immers, schip is territoir, buiten den vastgestelden afstand van de kust mag de scheepsautoriteit als Britsch ambtenaar optreden. Door een reisje per P. en O. boot tot drie mijlen buiten Bombay ware het huwelijk ook geldig te sluiten geweest.

Doordien Indië in dit opzicht ten achtere is bij de wetgeving van alle beschaafde landen, zijn de bewoners van Britsch-Indië uitgesloten van hetgeen elders lang als jedermans recht is erkend.

Hiervoor worden wel redenen aangevoerd. Volgens de Hindoewet is het huwelijk, evenals dit door de Katholieke kerk opgevat wordt, een sacrament en als zoodanig onverbreekbaar. Dit leidt tot de opvatting, dat het huwelijk als godsdienstige daad slechts als zoodanig is te voltrekken.

Volgens de Mahomedaansche wet is het huwelijk een uitsluitend een wereldlijk contract, het is feitelijk een koop van de bruid door haar echtgenoot. Zoo wil de christen vrouw het eventueel niet opgevat zien, maar geen wet voorziet dan in een betere regeling.

De Brahmas, Sikhs, Jains, Boeddhisten verkeeren ongeveer in hetzelfde geval als de Mahomedanen, indien zij een huwelijk met een christen meisje zouden willen aangaan. De bedoeling van het ontwerp, door Dr. Gour aanhangig gemaakt, gaat niet in tegen iemands godsdienstige opvatting. Het wil den Indiër in zijn eigen land dezelfde vrijheid ten opzichte van het trouwen geven, welke hij buitenland heeft. Ook in Indië is de afscheiding en afzondering, die de meisjes vreemd deed blijven van de jonge mannen, opgeheven. Jongens en meisjes gaan beiden naar school en leeren elkander kennen. Zij komen tot een eigen keuze van vereeniging door het huwelijk. Maar de wreede wet dwingt hen „to live a life of illfame".

Bij de heerschende gebruiken speelt het huwelijksgeschenk, dat de ouders krijgen, een groote rol bij het weggeven van zijne dochter. In Bengalen heeft dit gebruik tot een schandaal aanleiding gegeven en de zelfmoord van Suvarnotala schijnt de meisjes van arme vaders tot navolging aan te sporen. De schr. haalt nog andere misstanden aan.

Is de roep om tot een nationale eenheid te komen oprecht, dan moet men gelijkwaardigheid en vrijen omgang voor allen willen. Zoolang men de staven niet verbreken wil, waardoor de deelen, die samen 't volk vormen, van elkander gescheiden worden gehouden, kan men niet van staatkundige vrijheid spreken. De huwelijksregeling zal een der afsluitstaven breken. De behoudende elementen zullen zich verzetten. Zij, die in het huwelijk een godsdienstzaak willen blijven zien, zullen niet toegeven. Maar evenals de wetgever zich elders hierboven heeft weten te plaatsen, ieder vrij latende om toch zijne godsdienstige gevoelens tot hun recht te laten komen, zal dit ook voor Britsch-Indië mogelijk zijn en Dr. Gour meent in zijn ontwerp op practische wijze de persoonlijke vrijheid aan allen aan te bieden.

De troonswisseling in Britsch-Indië.

Wij ontleenen hier eenige teekenende gedeelten aan de redenen, door den vertrekkenden onderkoning van Britsch-Indië, lord Chelmsford en door den optredenden hoogen dignitaris, lord Reading, uitgesproken. Voor lord Chelmsford nemen wij die uit zijn afscheid van den Council of State en de Legislative Assembly te Delhi. De vertrekkende opende bij die gelegenheid de eerste zitting van de hervormde Indische wetgevende vergadering. Hij wees er op hoe deze een traditie ingewijd heeft.

Waar hij over de persoonswisseling sprak, zeide hij, dat zijn opvolger moeilijkheden te overwinnen zou vinden, maar deze waren veel minder zwaarwichtig geworden dan het zich een zestal weken te voren liet aanzien (klaarblijkelijk doelende op de non-cooperation-actie, die veel van haar dreigend karakter verloren heeft). Als hij er in geslaagd is de omstandigheden gunstig te stemmen, herdenkt hij daarbij het aandeel van den Hertog van Connaught, die den Koning is komen vertegenwoordigen bij de opening van de eerste zitting van de nieuwe legislative.

Wij hebben, zeide lord Chelmsford, vijf woelige jaren doorgemaakt. Vergelijkt men de stelling van Indië in het [illegible] van 1916 met die van heden, dan is de verandering geen ongunstige. Indië heeft nu een verzekerde plaats in het Imperial Cabinet. Indiërs bekleeden de hoogste posten in de regeering, dragen verantwoordelijkheid voor de aangelegenheden die het welzijn van het eigen land betreffen en hebben een vèr strekkenden invloed op de wetgeving van hun land. Dit alles is bewerkt tusschen de beslommeringen van den oorlog door.

Voor lord Reading geven wij een passage weer uit zijn eerste speech als onderkoning uitgesproken, bij aankomst te Bombay. Ik kom, zeide hij, aan in een tijdperk van groote beteekenis voor de geschiedenis van Indië. De pas ingevoerde instellingen en hervormingen openen een nieuw boek; zij zullen nauw verbonden blijven aan den naam van den Viceroy, die nu heengaat en aan dien van den Staatssecretaris voor Indië. Hoe dit boek beschreven zal worden hangt meerendeels van het Indische volk zelf af. Over 't aandeel, dat de nieuwe onderkoning daarin zal nemen, wilde hij zich nog niet uitlaten; hij wilde zich eerst inwerken om tot een eigen oordeel te komen.

Maar toch bracht hij twee leidende beginselen naar den voorgrond, die luide bijvalsbetuigingen uitlokten. Rechtvaardigheid en sympathie laten nooit na wederkeerige accoorden op te wekken in de harten der menschen, ongeacht ras, geloof of klasse. Zij zijn twee schitterende edelsteenen in elke kroon. Zonder deze heeft de kroon geen luister, met deze gaat van haar een straling uit, dat nooit nalaat oprechtheid en genegenheid uit te lokken.

En dan. De Britsche faam van rechtvaardigheid mag nooit te kort gedaan worden tijdens mijn ambtsvervulling. Ik ben er van overtuigd, dat allen, die betrokken zijn in het bestuur en het beheer van Indische zaken, zullen medewerken om die reputatie op het hoogste peil te houden.

De indruk, dien men krijgt van het oordeel der Britsch-Indische pers over den nieuwen landvoogd, is een zeer gunstige.

Wij releveeren hier nog twee bijzonderheden. De eerste de herinnering, dat de Earl of Reading meer dan 40 jaren geleden, als scheepsjongen, behoorde tot de bemanning van een oud cargoschip, dat de Hoegli-rivier opzeilde. Hij, die gedurende den oorlog buitengewoon gezant van Groot-Brittannië in de Ver. Staten van Noord-Amerika was en nu als Viceroy in Indië terugkwam. De andere, dat bij zijne verwelkoming te Bombay het woord werd gevoerd door Sir Sassoon David, kort te voren gekozen tot President of the Bombay Municipal Corporation, en als zoodanig Bombay's eerste burger, een israëliet, evenals Young Rufus Isaacs Reading, die niet naliet op deze bijzonderheid te wijzen. De nieuwe landvoogd beantwoordde dit met: „I note especially your sympathetic reference to the ancient race to which I belong, and I observe with pleasure that you state that your pride in welcoming me is enhanced by this circumstance."

In aanmerking nemende, dat de Engelsche gouverneur van Jerusalem ook een Jood is, zou men zeggen, dat Engeland thans in de voeling met het Oosten wel den cirkelgang der geschiedenis tot zijn recht wil doen komen.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIËN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

HOOFDBESTUURS VERGADERING op *Zaterdag 18 Juni e.k.* des namiddags ten 1 ure in de Societeit Harmonie (Doelen) te Rotterdam.

Agenda:

1. Notulen. (Zullen, bij voldoende plaatsruimte, bekend gesteld worden in het K. W. van 9 of 16 Juni).
2. Bespreking Agenda der jaarl. alg. vergadering.
3. Ontslagname van den heer J. L. van Gennep als Secretaris van het Informatie-bureau.
4. Goedkeuring der benoeming tot die functie van den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt.
5. Mededeelingen.
6. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
F. H. A. VAN DER BRUGH.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op *Zaterdag 18 Juni e.k.* des namiddags ten 2 ure in de Societeit „de Harmonie" (Doelen) te Rotterdam.

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen. (Zie K. W. No. 30 van 22 Juli 1920).
3. Jaarverslag der Vereeniging. (Zie K. W. No. 22 van 2 Juni 1921).
4. Id. van de Studie-commissie. (Zie K. W. No. 7 van 17 Februari 1921).
5. Id. van den Inlichtingendienst. (Zie K. W. No. 14 van 7 April 1921).
6. Id. van den Hoofdvertegenwoordiger in Indië. (Zie K. W. No. 14 van 7 April 1921).
7. Id. v. h. Tehuis voor Inlanders Persinggahan. (Zie K. W. No. 17 van 28 April 1921).
8. Rekening en verantwoording over 1920.
9. Begrooting over het jaar 1921.
10. Benoeming der Commissie van verificatie voor 1921.
11. Voorstel afd. Haarlem om, in samenwerking met de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen Indische voordrachten te laten houden in ver-

schillende streken van het land waar departementen van eenige beteekenis der maatschappij gevestigd zijn.

12. Ontslagname van den heer J. L. van Gennep als Secretaris van het Informatie-bureau.
13. Goedkeuring der benoeming als zoodanig van den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt.
14. Voorziening in de vacatures ontstaan door:
    a. Periodiek aftreden van de leden J. P. Th. J. Brondgeest (Haarlem), J. K. Calmeijer (Apeldoorn), Mevr. de Douair. Jhr. C. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs (Breda), F. E. Luitjes (Nijmegen) en Dr. H. H. Zeijlstra (Deventer);
    b. wegens bedanken van de leden Mr. Dr. C. F. Schoch (Amsterdam) en H. F. Tillema (Groningen);
    c. door uittreding uit het Hoofdbestuur wegens benoeming tot Secretaris van het Informatie-bureau van den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt.

Door het Hoofdbestuur gestelde candidaten:

a. Afdeeling Haarlem: J. P. Th. J. Brondgeest en H. F. L. Wagenaar Reisiger.
Afdeeling Apeldoorn: J. H. Calmeijer en Mevr. A. Dijk-Bruyn van Rozenburg.
Afdeeling Breda: Mevr. de Douair. Clifford Kocq van Breugel en J. F. Schmöle.
Afdeeling Nijmegen: F. E. Luitjes en A. E. Kamerman.
Afdeeling Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra en Dr. H. D. Tjeenk Willink.

b. Ter vervanging van Mr. Dr. C. F. Schoch de leden: Mr. H. J. Boelen en W. C. Bonebakker (Amsterdam).
Ter vervanging van het lid H. F. Tillema te Groningen

c. Ter vervanging van den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, de heeren T. van Pestie en H. P. Hesselaar.

15. Bepaling plaats volgende algemeene vergadering.
16. Algemeene mededeelingen.
17. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
F. H. A. VAN DER BRUGH.

Na afloop der Algemeene Vergadering zal, gelijk in het vorige No. bekend gemaakt is, een boottocht door de Rotterdamsche havens gehouden worden, gevolgd door een gemeenschappelijken maaltijd in de Officieren-Societeit in het Park tegen eene bijdrage van *f* 6.— per couvert, exclusief dranken. Voor deelname aan dien maaltijd gelieve men zich vóór 11 Juni e.k. op te geven bij den heer Mr. D. M. Meertens, Secretaris van de afdeeling Rotterdam, Heemraadsingel 156 aldaar.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

Wegens tijdelijke sluiting zal het kantoor der Afdeeling tot nader bericht gehouden worden Buijs Ballotstraat 15, van des morgens 10 tot des middags 1 uur.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Mutaties van 25 Mei tot 1 Juni 1921.

Nieuwe Leden.

J. de Roo, Bouwkundige, Den Haag, Conradkade 8, *f* 5.
Mevr. Wed. A. van Dalfsen, Den Haag, Groot Hertoginnelaan 141, *f* 5.
A. R. Kolmus, Administr. Ondern. Djetis Karang Poeng O.-I., halte Kaliosso N. I. S., *f* 60.
J. W. B. Francken, Contr. Pandhuisdienst, Solo, *f* 12.
E. A. van Grasstek, Apotheker, Solo, *f* 12.
C. F. E. Blankenstein, Notaris, Solo, *f* 12.
J. M. Galistan, Administrateur v/h. M. N. Boschwezen, Solo, Balapan, *f* 12.

J. S. Rosier, Luitenant Inf., Magelang, Badaan 6, *f* 5.
M. W. Ackermann, Landheer, Tegal Ombo, halte Salem N. I. S., *f* 5.
J. H. de Bussy, N. V. Boekdr. en Uitg., Amsterdam, Rokin 60/62 (2de Abonnement), *f* 5.
Eilbracht, Oud-Agent St. Mij. Nederland, Den Haag, Paulinastraat 36, *f* 5.

Afschrijven.

H. A. van Lockhorst, Oud-Kap. O.-I., Eindhoven.

Adresveranderingen.

C. R. Bakhoven, van Heino (Overijsel) naar: Zwolle, Willemsvaart Wijk E. No. 11².
O. L. Helfrich, Oud-Gouverneur van Curaçao, van: Willemstad (Curaçao) naar: Den Haag, Laan van Meerdervoort 161a, p/a. Mr. Dr. W. F. C. Snijder van Wissenkerke, *f* 10.
L. U. van Stenis, Oud-Resident, Ginneken, van: Heize Dennenoord naar: Baronielaan 172.
F. E. van der Staay, Kap. Genie, Breda, Ginnekenweg, van: 67b naar: 77.
Dr. S. E. Boorsma, van: Amsterdam, Joh. Verhulststraat 44, naar: Den Haag, Koningsplein 13, *f* 5.
A. M. M. Israel Spijker, van: Amsterdam, Frederiksplein 50 naar: Soestdijk, Praamgracht 9, *f* 3.
J. W. Dankmeyer, Ass.-Resident, van: Bengkalis naar: Den Haag, Daguerrestraat 56, *f* 5.
S. G. Nooteboom (St.), Rotterdam, van: Noordeinde 60 naar: Korte Kade 33a.
J. E. Bijlo, Oud-Hoofdambtenaar O.-I., van: Bandoeng, Riouwstraat 67, naar: Nederland (nader adres onbekend), *f* 5.
E. A. Th. Haase, Ambtenaar Dep. van Justitie O.-I., van: Weltevreden, Dep. van Justitie, naar: Nederland (nader adres onbekend), *f* 5.
Mr. J. H. Carpentier Alting, Oud-Lid van den Raad van Indië, van: Weltevreden naar: Nederland (nader adres onbekend), *f* 5.
P. Wijn, Arts, thans Directeur Kon. Wilhelmina Gasthuis Bandoeng.
A. M. Hens, Resident, van: Bandjermasin naar: Palembang.
A. C. Deenik, van: Rotterdam, Schiebroeksche Laan 55 naar: Den Haag, Piet Heinstraat 64a, *f* 5.
W. van der Zijl, Zandvoort, van: van Speyksrtaat 20 naar: Poststraat 12.
J. W. Eerkens, Arnhem, van: Eusebius Buitensingel 10 naar: Driekoningenstraat 11.
E. Cabos, van: Amsterdam, Leidsche Gracht 38/40, naar: Santpoort, Station, *f* 5.
A. W. A. Jacometti, van: Haarlem, Nassauplein 3, naar: Rotterdam (nader adres onbekend), *f* 5.
H. E. Steinmetz, van: Genève, Poste Restante, naar: Herzenalb (nabij Baden Baden), Hotel zum Falkenstein.
M. J. van Doorn, Onderwijzer 1e kl., van: Modjokerto (O.-I.) naar: Breda, Haagdijk 142, *f* 5.
F. K. Scherius, van: Mentone (Fr.), Hotel de Turin, naar: Herzenalb (bij Baden Baden), Hotel zum Falkenstein.
A. F. van Beek, gep. O.-I. Hoofdambt., van: Oegstgeest, Geversstraat 32, naar: Lochem, Barchemerweg, hoek Wilhelminalaan, *f* 5.

Ik legateer aan de Vereeniging „Oost en West", gevestigd te 's-Gravenhage en goedgekeurd bij verschillende Koninklijke Besluiten, de Somma van

....

De ondergeteekende,

....

Naam.

....

Woonplaats.

Desverkiezend voege men hierbij: Vrij van alle kosten en rechten, ook van het recht van successie.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, Koffiedrinken en dineeren, tegen zeer billijke tarieven. Aanvragen te richten aan den heer J. C. Hietink, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N-Indië**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in Moderne Talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admissie examen H.B.S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtigen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstraat 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens. Assist.-Resid., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. - N.-I. Strafrecht. - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.